

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 95. vuosikerta 14.11.2019

9 | 19

Kuolema töissä.
Kollegan poismeno
tuo työyhteisöön
surun lisäksi koko
joukon käytännön
pulmia. **14**

Hirviöhaastateltava
uhkaa, kiristää
ja kiroilee
s. 22

Näin toimitukset
kohtelevat tuuraajia
s. 32 ja 34

”Täällä ei
rikollisjärjestö
määrää”,
sanoo Alibin
Mika Lahtonen
s. 20

KUVA: JUUSO WESTERLUND

s.10 Oliko Vihreä Lanka
liian hyvä,
Velji Liikanen?

**Näin vältät
virheet
sateenkaari-
termejä
käyttäessä.**

s.30

**"Att beskriva
hatfylla
ideologier är inte
att normalisera."**

Dan Lolax

s.37

Maria Pettersson ● Twitter: mariapetterssOn
● maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Työnantaja esittää törkeitä muutoksia työehtosopimukseen

Lomarahoista puolet pois. Puolitoista tuntia lisätyötä viikossa palkatta. Palkankorotus pyöreä nolla. Kolme lauantaita, helatorstai ja loppiaainen muutetaan työpäiviksi. Sairausajan palkka laskee, samoin varallaolokorvaus. Lakko-oikeutta rajataan. Ay-jäsenmaksua ei enää peritä suoraan palkasta, vaan se on maksettava itse laskulla. Kiky-tunteja ei poisteta eli ilmaista työ jatkuu.

JOURNALISTILIITTOSSA käydään tänä syksynä työehtosopimusneuvotteluja. Osa on käynnissä, toiset vasta tulossa. Tällä kertaa työnantajan esitykset ovat ennennäkemättömän rajuja ja paikoin täysin järjettömiä. Yllä muutamia tässä vaiheessa kuultuja, aivan tosissaan annettuja esityksiä. Neuvotteluja käyvä liiton puheenjohtaja **Hanne Aho** kirjoittaa neuvottelujen sujumisesta ja niitä ympäröivästä hiljaisuuden muurista sivulla 43.

Journalistiliitto ei ole ainoa, jonka neuvotteluissa on tänä syksynä esitetty kohtuuttomia

avauksia. Monella alalla neuvottelut seisovat, koska työnantajan vaatimukset ovat mahdottomia. Ja kyllä, kyse on nyt nimenomaan työnantajan kohtuuttomuudesta. Esimerkiksi Journalistiliitossa työntekijäpuoli on mennyt pöytään täysin säällisillä avauksilla – esimerkiksi esittämällä, että hankalassa taloudellisessa tilanteessa luovutettu lomaviikko palautettaisiin.

NEUVOTTELUJEN alussa saatetaan toki heitellä koviakin vaatimuksia, mutta nyt tilanne on todella poikkeuksellinen.

Työnantaja pyrkii, tietenkin, saamaan työntekijät työskentelemään enemmän ja maksamaan heille vähemmän. Tässä ei sinällään ole mitään uutta, nyt vaatimukset vain ovat monta kertaluokkaa entistä pöyristyttävämpiä.

Samaan aikaan työnantaja yrittää romuttaa työntekijöiden mahdollisuuden puolustaa oikeuksiaan. Lakko-oikeuden rajaaminen on yksi esimerkki. Oikeus lakkoiluun on perusoikeus, jota työnantaja ei voi viedä. Ammattiyhdis-

KUVA: HELI BLÅFIELD

s.46 Maria Veitolan mielestä toimittajan kannattaa tekeytyä tyhmäksi.

Toivotaan, että neuvotteluiden edetessä järki alkaa kulkea.

tysten jäsenmaksujen perimisen lopettaminen on toisella tavalla vakavaa. Toiveissa on selvästi näivettää ammattiyhdistysliikettä jäsenkadolla. Työnantaja koordinoi keskenään tehokkaasti, ja koordinointi lisääntyy vuosi vuodelta. Työnantajapuoli tietää, mikä voima yhtenäisyydessä piilee, ja haluaa siksi parhaansa mukaan hajottaa työntekijäpuolen yhtenäisyyden.

Mitä tapahtuu, jos työnantaja toteuttaa haaveensa ay-liikkeen kaatamisesta? Esimakua saa tämän tekstin ensiriveiltä.

TYÖNTEKIJÄPUOLI voisi tuki marssia pöytään samanlaisin esityksin. Ylimääräinen viikko lomaa kaikille ja lomarahoihin puolet lisää. Palkankorotus 20 prosenttia ja sairausajalta tuplapalkka. Ay-jäsenmaksu työnantajan maksettavaksi.

Tähän asti työntekijäpuolella on kuitenkin arveltu, että järkevissä ehdotuksissa on enemmän mieltä kuin järjettömissä. Nyt näyttää

siltä, että työnantaja on heittänyt järjenhippeet menemään ja päättänyt esittää asioita, joiden se tietää kaatuvan – kenties toivoen näin saavansa hiukan maltillisemmat esityksensä läpi täysin ongelmitta.

Aho kirjoittaa työnantajan toivovan, ettei sen esitysten sisällöstä kerrotaisi työntekijöille. On helppo ymmärtää, miksi. Työnantaja tietää erinomaisen hyvin, kuinka törkeitä sen esitykset näyttävät omistautuneiden ja työnantajastaan tykkäävien työntekijöiden silmiin. Ne ovat pyllistys työntekijöille, jotka ovat istuneet läpi lukuisat yt:t, venyneet, paikanneet, korvanneet ja järjestelleet asiansa työnantajan parhaaksi. Meidän alallamme työntekijät ovat hyvin uskollisia työnantajalle – valitettavasti sama ei näytä pätevän toisin päin.

Neuvottelut eivät ole vielä maalissa, ja jos järjettömyys ei väisty, eivät ne sinne myöskään pääse. Toivoa kuitenkin on, sillä lakko ei olisi kenenkään etu. Toivotaan, että neuvotteluiden edetessä järki alkaa kulkea. ●

KUVA: VESA LAITINEN

Yksi jääkiekkjoukkue elättää Uuge Kojolan. **28**

"Suljettujen ovien takana neuvottelemisen tuntuu koko ajan turhemmalta."

Hanne Aho

s.43

Kannen/Takakannen kuva: Klaus Welb, Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 95. vuosikerta
14.11.2019

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
Manu Martinen (kirjoitusvapaalla)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Manu Haapalainen 050 501 0716
Tommy Pohjola 050 300 3510
Nina Erho (työkierrossa)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 10/2019
ILMESTYY 12.12., AINEISTO 4.12.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Naistenlehdet laajentavat naiskuvaa, kirjoittaa Iina Artima-Kyrki

Iina Artima-Kyrki, teksti ● Aapo Huhta, kuva

IINA ARTIMA-KYRKI

- 44-vuotias Me Naisten päätoimittaja vuodesta 2016 lähtien.
- Työskennellyt aiemmin pitkään Ilta-Sanomien toimituspäällikkönä sekä useissa muissa eri tehtävissä.
- Mainonnan eettisen neuvoston jäsen.
- Valtiotieteen maisteri Helsingin yliopistosta.

Maisa Torppa tunnetaan julkisuudessa bikinimissinä ja tositv-tähtenä. *Me Naiset* teki huh-tikuussa hänestä jutun, jossa keskityttiin hänen uuteen ammattiinsa lähihoitajana. Kuluneen vuoden aikana olemme toteuttaneet *Ylpeästi moninainen* -brändikampanjan sekä luoneet lehteen *Moninainen* -juttuformaatin, jonka idea on esitellä ennestään tutusta ihmisestä vähemmän tunnettuja puolia.

Torppa oli kampanjan keulahahmo ja juttusarjan ensimmäinen henkilö. Kyseessä ei ole pelkkä mainoskampanja, vaan aidosti pitkäaikainen lupaus, jolla halutaan nostaa yhteiskunnallisesti tärkeää teemaa: monimuotoisuutta ja erilaisia tapoja olla nainen.

NAISTENLEHTIÄ arvostellaan helposti siitä, että ne antavat naisen elämästä hyvin ristiriitaisen kuvan. Väitän, että ihminen on ristiriitainen olento ja elämä ylipäänsä on hyvin ristiriitaista. Tämän pitää myös heijastua naistenlehden sisältöihin.

Se, että joku on kiinnostunut vaikkapa muodista tai omasta ulkonäöstään, ei tarkoita, etteikö hänellä olisi kapasiteettia tai kiinnostusta niin sanottuihin vakavampiin aiheisiin. Eikä varsinkaan sitä, etteikö näitä asioita voisi käsitellä samassa lehdessä.

Meillä on tarve lokeroida ihmisiä ja asioita. Osittain se on tapa jäsentää maailmaa ja tehdä siitä ymmärrettävä, mutta lokerointi myös kaventaa kuvaamme ihmisistä ja naiseudesta. Yhteen lokeroon juuttuminen voi myös syödä naisten mahdollisuuksia yhteiskunnassa, työelämässä ja ihmissuhteissa. Jokainen voi miettiä omaa elämäänsä vaikka yhden arkipäivän kautta. Siihen mahtuu hyvin monta erilaista roolia, joista mikään ei sulje toisia rooleja pois.

Emme halua esitellä liian yksiulotteisia tarinoita, vaan henkilöitä, jotka herättävät tunteita sekä jännitettä ja ristiriitoja – monimuotoisuutta. Maisa Torppa on tehnyt ja kokenut nuoresta iästään huolimatta paljon, mutta

suuri yleisö varmasti yhdistää häneen tiettyjä rooleja ja ennakkoluuloja, esimerkiksi ulkonäön tai missä yhteyksissä hänet on ensisijaisesti ennen nähty. Torppa on paljon muutakin kuin rooli, jossa hänet on totuttu julkisuudessa näkemään.

Samaan aikaan hän on rooliensa vanki, ja kerran lyödyistä leimoista on vaikea päästä eroon – eikä ainoastaan Torpan vaan kenen tahansa meistä. Tämän takia lokeroinnit ja ennakkoluulot on tärkeää nostaa esiin. Haluamme haastaa niin omia kuin lukijoidemme ennakkoluuloja sekä odotuksia.

ME NAISET perustettiin vuonna 1952. Siinä ajassa lehti on toki muuttunut paljon, mutta olennaisin on säilynyt: ennakkoluuloton ja edistysellinen asenne siihen, millaista on olla nainen. Suomalaiset naistenlehdet ovat tehneet paljon tasa-arvon edistämiseksi, muun muassa pitäneet esillä kipukohtia kuten naisten palkkausta, seksuaalista ahdistelua tai raiskauslainsäädäntöä.

Uskon, että juuri naistenlehdet ovat tehneet naisia näkyviksi ja laajentaneet naiskuvaa sekä lisänneet ylipäänsä suvaitsevaisuutta kertomalla erilaisuudesta. Olemme muun muassa kuvanneet alasti sukupuolenkorjausleikkauksen läpikäyneen naisen. Kuvaidea lähti haastateltavan omasta toiveesta. Kuvilla haluttiin näyttää rehellisesti ja peittelemättä se ihminen, joka hän on nyt.

Naistenlehtien ansiosta myös mielenterveysongelmista puhutaan yhä avoimemmin. Vertaistarinoiden avulla lehdet poistavat tabuja ja viestivät, ettei kukaan ole elämäntilanteensa kanssa yksin. Henkilöjuttujen kautta näytetään erilaisia maailmoja ja tapoja elää. Käsittelemme monia yhteiskunnallisia puheenaiheita, ilmiöitä ja työelämää henkilöjuttujen kautta. Mutta elämä on myös kevyttä ja hauskaa. Se on yhtä lailla tärkeää ja myös siitä pitää kertoa.

Nykyaikana olisi myös outoa sanoa, ettei nainen saisi olla kiinnostunut muodista ja kauneudesta tai mistä ikinä haluaa. Se ei tee kenestäkään pinnallista. Tärkeintä on, että uskaltaa elää omannäköistä elämää – ja siinä naistenlehdet tukevat lukijoitaan. ●

Tansanialainen toimittaja ja sikäläisen sananvapausjärjestön puheenjohtaja Sengiyumva Gasirigwa oli tutustumassa suomalaisen mediaan ja journalismiin. Vikesin toiminnanjohtaja Auli Starck oli eräs oppaista.

Valeuutiset ovat koko maailman vitsaus – 15-vuotias Vikes käy keskustelua disinformaatiosta

Tommy Pohjola, teksti • Kimmo Räisänen, kuva

1/3

Islantilaisjournalistit ovat lakkoilleet ensimmäistä kertaa yli 40 vuoteen. Lakossa on ollut 200 Islannin journalistiliiton 600 jäsenestä eli joka kolmas. Liitto vaatii korotuksia kuukausipalkkoihin, koska jäsenille ei yleisesti makseta palkkaa ylitöistä. Työehdoista on neuvoteltu jo kahdeksan kuukautta. Lue lisää: journalisti.fi

Kaakon Viestintä äänitti kaikki työntekijöidensä puhelut, mutta muutti käytäntönsä tietosuojavaltuutetun otettua asiaan kantaa. Lue lisää: journalisti.fi

Viestintä ja kehitys -säätio Vikes kouluttaa toimittajia kotimaassa ja yhteistyökohteissa ulkomailla. Sananvapauteen ja mediaan kehittyvissä maissa erikoistunut järjestö täyttää tänä vuonna 15 vuotta.

Juhlavuotensa kunniaksi Vikes järjesti kansainvälisen seminaarin, jossa keskusteltiin disinformaatiosta.

Yksi seminaarin osallistujista oli tansanialainen toimittaja **Sengiyumva Gasirigwa**.

"Kotimaassani riittää haasteita. Meillä on monia tiedotusvälineitä ja paljon journalisteja, mutta kaikki eivät toimi ammattimaisesti. On ihmisiä jotka haluavat toimittajaksi siksi, että eivät muuta keksi – eivät siksi, että suhtautuisivat ammattiin vakavasti. Koulutukseen ei aina riitä", Gasirigwa sanoo *Journalistille*.

Vikes edistää Tansaniassa sananvapautta ja tasa-arvoa erilaisilla hankkeilla ja koulutuksilla. Se ei ole järjestönä joutunut hankaluuksiin maassa. Kansainvälinen journalistiliitto IFJ kuitenkin raportoi median lisääntyvästä tukahduttamisesta ja pelottelusta. *The Guardianin* mukaan toimittajia on myös pahoinpidelty ja heitä uhataan pitkällä vankeusrangaistuksilla.

"Onhan se vähän yllättävää. Itse ajattelin nykyisen presidentin lupaustensa mukaan kitkevän korruptiota ja muutenkin edistävän kaikenlaista avoimuutta. Toisin kävi", Vikesin toiminnanjohtaja **Auli Starck** sanoo.

Sengiyumva Gasirigwan mukaan Tansaniassa on uusia lakeja, joiden pitäisi turvata median toimintaa, mutta joita päättäjät ja toimittajat käyttävät väärin.

"Olemme kaikesta huolimatta puheväleissä poliitikkojen kanssa. Se on hyvä lähtökohta, sillä yhdessä ongelmia ratkotaan" Sengiyumva Gasirigwa sanoo. Hän on myös sananvapauseräjäjärjestö MISA:n Tansanian toimiston johtaja.

VIKESIN VUOSIBUDJETTI on noin miljoona euroa. Järjestön toimintaa rahoittavat pääasiassa ulkoministeriö, EU, Nenäpäivä-säätio ja Journalistiliitto.

Vikesille seminaari on profiilin nosto, perustuhan järjestön toiminta journalistien väliseen yhteistyöhön.

"Ajankohta on hyvä. Suomi on EU:n puheenjohtajamaa ja disinformaatiosta keskustellaan paljon Euroopassa. Myös monissa maissa, joissa meillä on yhteistyöhankkeita, järjestetään vaalit", Auli Starck sanoo.

"Ei joka paikassa puhuta ainoastaan Donald Trumpista tai Vladimir Putinista."

Auli Starck, Vikesin toiminnanjohtaja

"Saamme eri näkökulmia disinformaatioon. Eri maissa käsite ymmärretään eri tavalla. Ei joka paikassa puhuta ainoastaan Donald Trumpista tai Vladimir Putinista."

Sosiaalisen median käyttö on Sengiyumva Gasirigwan mukaan kaikkialla samankaltaista.

"Valeuutiset koskevat ihan kaikkia", hän sanoo.

DISINFORMAATION LUONTEESTA valmistui vastikään myös kotimainen tutkimus. Helsingin ja Tampereen yliopistojen yhteisessä hankkeessa tarkasteltiin kiistanalaisten tapahtumien uutisointia Suomessa, Yhdysvalloissa ja Puolassa. Tutkijoiden mukaan valeuutiset perustuvat usein todellisiin uutisiin, mutta valeuutisten tekijät seuloivat parhaiten omiin tarkoituksiinsa soveltuvat faktat.

Tutkimuksen mukaan esimerkiksi vihasivusto *MV-lehti* käsitteli maahanmuuttoa lähinnä rikollisuuden ja kustannusten kautta.

Valheiden, puolitotuuksien ja muun epätodellisen tiedon on tarkoitus harhauttaa ihmisiä, tutkija **Naja Bentzen** Euroopan parlamentin tutkimuslaitokselta sanoo.

Vikesin seminaarissa vierailleen Benzenin mukaan osa valtiostakin hämmentää ja luo juopaa ihmisryhmien ja ihmisten välille levittämällä milloin mitään valheellista tai väritynyttä tietoa.

"Tämän lisäksi ihan tavalliset ihmiset levittävät valheellisia uutisia kuusi kertaa useammin kuin oikeita uutisia", Bentzen sanoo Vikesin sivulla julkaistussa videossa. ●

Vikesin seminaarin voi katsoa videotallenteelta, joka löytyy Vikesin nettisivuilta.

Vikes 15 vuotta

● Juhlaseminaarin alustajina olivat muiden muassa toimittaja Johanna Vehkoo, Euroopan hybridiuhkien osaamiskeskuksen johtaja Teija Tiilikainen, Faktabaarin perustaja Mikko Salo, Euroopan Journalistiliitto EFJ:n puheenjohtaja Ricardo Gutiérrez, Tampereen yliopiston vieraileva journalismin professori ja toimittajana tunnettu Olli Seuri sekä Helsingin Sanomien päätoimittaja Kaius Niemi.

● Journalistiliittoa tapahtumassa edustivat liiton puheenjohtaja Hanne Aho ja Journalistin päätoimittaja Maria Pettersson.

... **"Toimittajien ja poliisin välit ovat nyt vaarallisen tulehtuneet. Poliittiset johtajamme eivät myöskään näytä piittaavan toimittajien turvallisuudesta."**

Hongkongin journalistiliiton puheenjohtaja Chris Yeung Journalistin haastattelussa 7. marraskuuta

... **MV-lehteen liittyvän** vyyhdin käsittelystä tuli Helsingin hovioikeudessa erikoinen show. Journalistin toimittaja **Tommy Pohjola** oli seuraamassa oikeudenkäyntiä: journalisti.fi

Moni maalittamiseen soveltuva rikosnimike on asianomistajarikos. Yksittäisen virkamiehen kynnys rikosilmoituksen tekemiseen voi olla korkea. Muiden muassa poliisi, syyttäjät, tuomarit ja käräjäoikeuksien laamannit toivovat asiaan pikaista muutosta.

Maalittaminen halutaan kriminalisoida, mutta asia etenee hitaasti

Tommy Pohjola, teksti ● Heli Saarela, kuva

Päättäjät puhuvat julkisuudessa asian kiireellisyydestä, mutta oikeusministeriössä mitään hanketta ei ole käynnissä.

Häirinnälle halutaan selkeämpiä rajoja. Asia on mainittu hallitusohjelmassa, mutta lainsäädännön muuttaminen etenee hitaasti. Yhteneväistä ja täsmällistä lakitekstiä peräänkuuluttavat muun muassa poliisi, syyttäjät ja käräjäoikeuksien laamannit, jotka ovat vaatineet maalittamisen kriminalisointia.

Mitään selvitystä ei kuitenkaan ole käynnissä.

Oikeusministeriöstä ja sisäministeriöstä vahvistetaan *Journalistille*, että täsmällisiä lakitekstiin soveltuvia muotoiluja pohditaan edelleen.

”Maalittamiseen voivat soveltua useat rangaistussäännökset, ja eräät niistä ovat asianomistajarikoksia. Nyt arvioidaan sitä, tulisiko virallisen syytteen alaisuutta lähinnä laittoman uhkauksen osalta laajentaa. Eri toimintavaihtoehtoja ei ole suljettu pois”, sanoo oikeusministeriön lainsäädäntöneuvos **Lena Andersson**.

Sisäministeriön lainsäädäntöjohtaja **Katriina Laitinen** sanoo, että ainakaan heillä ei ole aloitettu

mitään hanketta. Laitisen mukaan asiaa valmistelun yhteistyössä eri ministeriöiden ja muiden tahojen kanssa.

”Kokonaisuus on laaja, mutta esimerkiksi rikoslakiin liittyvissä kysymyksissä päävalmisteluvastuu on oikeusministeriöllä.”

LAINMUUTOKSEN tarpeellisuudesta on keskusteltu myös Helsingin hovioikeudessa niin sanotussa MV-oikeudenkäynnissä, jossa puidaan toimittaja **Jessikka Aroon** kohdistunutta häirintää.

Todistajana kuullun Ylen entisen päätoimittajan **Atte Jääskeläisen** mukaan muun muassa vihasivusto *MV-lehdessä* julkaistujen artikkelien tarkoitus on ollut horjuttaa ja mustamaalata yksittäistä toimittajaa ja sitä kautta muitakin journalisteja.

Oikeusministeri **Anna-Maja Henriksson** (rkp) sanoi Ylen haastattelussa 23. lokakuuta kannattavansa sitä, että virkamiehiin kohdistuva maalittaminen olisi yleisen syytteen alainen.

”Olemme erittäin vaarallisella tiellä, jos yritetään vaikuttaa syyttäjiin, tuomareihin ja toimittajiin. Heihin, joilla on keskeisiä rooleja oikeusvaltiossa. Hallitus haluaa nyt panostaa vihapuheen torjuntaan.” ●

JOURNALISTITIEN TUKIRAHASTO ALOITTI TOIMINTANSA

Mediatalojen, Journalistiliiton ja muiden alan liittojen perustama Journalistien tukirahasto on aloittanut toimintansa. Tukirahasto auttaa uhkailun, vainon ja muiden häirinnän muotojen kohteeksi joutuneita journalisteja rahallisin avustuksin. Rahaston perustamisesta uutisoitiin tämän vuoden toukokuussa.

Yritykset ja yksityishenkilöt voivat lahjoittaa rahastolle varoja tilille FI1480001300538585. Rahastolta voi hakea avustusta Jokesin sähköisen apurahajärjestelmän kautta. Avustusta voi saada esimerkiksi kriisiterapian kuluihin, oikeudelliseen apuun tai hälytyslaitteiden asentamiseen.

Manu Haapalainen

Lisätiedot: jokes-saatio.fi

UUSI OMISTAJA PELASTI OMAN AJAN

LehtiMoguli Oy ostaa Fokus Median *Oma Aika* -lehden. Yt-neuvotteluja käynyt Fokus Media ehti jo ilmoittaa lakkauttavansa *Oman Ajan*, *Ellen* ja *Cosmopolitanin* ja irtisanovansa työntekijät, mutta nyt osa siirtyy uuden omistajan palvelukseen.

Elle ja *Cosmopolitan* sen sijaan loppuvat. Niiden toimituksista irtisanottiin kahdeksan.

Etelä-Suomen Median neuvotteluissa työnantaja puolestaan löysi säästöjä pääasiassa muualta kuin irtisanomisista. Niiden sijaan yhtiö jättää palkkaamatta uutta väkeä esimerkiksi eläkkeelle jäävien tilalle.

Yt-neuvotteluja on käynnissä tai hiljattain päättynyt myös useissa muissa mediataloissa, muun muassa *Keskipohjanmaata* kustantavassa KPK Yhtiöissä.

Marja Honkonen

Lue lisää: journalisti.fi

OIKAISU

Toisin kuin *Journalistissa* 8/2019 kerrottiin, **Pär Lander** ei ollut Svensk Presstjänst Ab:n hallituksen jäsen, kun hänet valittiin yhtiön toimitusjohtajaksi ja uutistoimisto SPT:n päätoimittajaksi. Lander oli ollut hallituksessa aiemmin.

Marja Honkonen

UUSIA TYÖNTEKIJÖITÄ LIITON TOIMISTOLLA

Journalistiliiton toimistolla Hakaniemessä on seitsemän uutta työntekijää. Marraskuun alussa liiton lakimiehenä aloitti **Tuomas Aalto**, jonka vastuualueina ovat MTV:n työehtoasiat, Yhtyneet-sopimus sekä työelämä-, tasa-arvo- ja pätkätyöasiat.

Lokakuussa työnsä aloittivat liiton uusi tiedottaja **Mika Heijari**, opiskelijalahettiläs **Laura Forsén** sekä määräaikainen työehtoneuvoja **Johanna Tykkä**. Liiton jäsenasiain hoitajaksi on valittu **Sara Väinölä**, joka aloittaa tehtävässään 12. joulukuuta.

Lisäksi Mediakunnan toiminnanjohtajan sijaiseksi on valittu **Johanna Sillanpää**. Hän aloittaa 27. marraskuuta. Suomen freelance-journalistien toiminnanjohtajaksi valittiin **Hanna Kaisa Hellsten**.

Moraalittomien väitteiden jyrkkä tuomitseminen ei välttämättä ole tehokasta

KUVA: MEERI UTTI

Some-keskustelussa ymmärretään tarkoituksella asioita väärin ja liioitellaan sitä, mitä vastapuoli sanoo. Tämä ei ole kovin uniikki havainto, kuten ei sekään, että myös toimittajilla on toisinaan taipumusta tähän – itsensä brändäämisessä kätevä kannanottaminen on kätevä keino.

Toisinaan kätevät tulkinnat tunkeutuvat jopa journalistisiin teksteihin, kuten kolumneihin. Jos tarkoituksena kuitenkin on saada huomiota ja hyväksyntää jollekin näkökulmalle, voi kärjistäminen olla huono keino, jopa somessa.

OVERTONIN IKKUNA on teoreettinen ajatelma, jonka mukaan se, millaisia ehdotuksia pidetään mahdollisina ja maltillisina, millaisia taas täysin mahdollittomina ja liian radikaaleina, muuttuu kaiken aikaa. Jos yhteiskunnassa esimerkiksi puhutaan jatkuvasti jostain radikaalina pidetystä ajatuksesta, tuolla ajatuksella on hyvät mahdollisuudet muuttua yhteiskunnan silmissä hiljalleen maltilliseksi ja mahdolliseksi.

Ajatus ei ole vain teoreettinen. Tiedämme, että mitä enemmän tietystä ehdotuksesta julkisuudessa puhutaan, sitä todennäköisemmin ehdotusta aletaan pitää ainakin harkitsemisen arvoisena. Väitteen tai ehdotuksen toisteleva julkisessa keskustelussa antaa sille uskottavuutta.

Kyseessä on samanlainen ilmiö kuin mainonnassa: mitä useammin törmäämme tuotteen nimeen, sitä todennäköisemmin valitsemme sen muiden joukosta. Tuttuus tuo uskottavuutta.

TÄLTÄ POHJALTA voidaan hahmotella hieman arki-ajattelusta poikkeava malli sille, miten omaa näkökulmaa voisi keskustelussa parhaiten edistää. Ajatellaan esimerkiksi keskustelijat L. Iberaali ja K. Onservatiivi. L on sanonut jotain, esimerkiksi ”kannabiksen rangaistavuuden poistamista tulisi harkita”.

Jos K nyt vastaa ”tarkoitat varmastikin, että kaikki huumeet tulee jatkossa laillistaa”, hän tulee esitelleeksi julkiseen keskusteluun radikaalin puheenvuoron, joka voi ajan kuluessa osaltaan siirtää

Overtonin ikkunaa nimenomaan suuntaan, jota K vastustaa.

Jos K sitä vastoin tekee L:n sanomisista mahdollisimman ymmärtävän ja hyväntahtoisen tulkinnan, voi efekti olla toinen. Jos K esimerkiksi sanoo ”tarkoitat varmastikin, että meidän tulee jatkossakin keskittyä huumevalistukseen ja ennaltaehkäisevään työhön, mutta samalla käydä keskustelua siitä, ovatko rangaistukset joissain yksittäistapauksissa kohtuuttomia”, hän ei tule esittäneeksi radikaalia puheenvuoroa, eikä näin ollen aiheuta lisäpainetta ikkunan siirtymiseen.

SAMA PÄTEE monenlaisiin puheenvuoroihin ja niihin reagoimiseen.

Ajatellaan lausetta ”Suomen täytyy jatkossa valvoa tarkemmin sitä, keitä tänne tulee turvapaikanhakijoina”. Se voidaan kärjistää hyvin radikaaliksi, mutta se tarjoaa myös mahdollisuuden hyväntahtoiseen tulkintaan.

On huomattava ero sillä, vastataanko lauseeseen ”Tahdot varmaan, että turvapaikkajärjestelmä poistetaan kokonaan ja Suomeen otetaan vain valkoihoisia kristittyjä” vai ”Tarkoitat varmasti, että hakemusten käsittelyä ja ihmisten tunnistamista on hyvä kehittää, että voimme varmistaa, ettei ketään apua tarvitsevaa käännytetä vahingossa pois”.

Mikäli uskomme Overtonin ikkunan todella toimivan, hyväntahtoinen tulkinta tuntuisi olevan se, joka humaaneja arvoja kannattavan kannattaa yrittää tehdä.

NÄIN TOIMIMINEN SOTII kuitenkin usein intuitiota vastaan. Lähtökohtaisesti ajattelempa, että toimimalla moraalisesti kestävimällä tavalla tapahtuu parhaita asioita. Moraalisesti kestävin tapa reagoida moraalittomina pitämiimme väitteisiin ja ehdotuksiin on niiden mahdollisimman jyrkkä tuomitseminen. Näin ollen moraalittomien puheiden tulkitseminen hyväntahtoisesti tuntuu meistä yksinkertaisesti väärältä.

Voi kuitenkin olla, että hyväntahtoisuus olisi paras tapa muuttaa maailmaa toivomaamme suuntaan, olipa tuo suunta sitten mikä tahansa. ●

Veli Liikanen, 40

- Filosofian maisteri, nuorisotutkija ja biologi.
- Vihreiden puoluesihtööri kesäkuusta alkaen. Puolueen varapuheenjohtaja 2017–2019. Mikkelin valtuuston jäsen.
- Vastasi puoluesihteerinä Vihreä Lanka -lehden lopettamispäätöksen valmistelusta. Journalistin tietojen mukaan toimitusta ei kuultu ennen päätöksen tekemistä.
- Journalismin lukija ja kuluttaja. Kirjoittanut joitakin tutkimusalaansa liittyviä lehtijuttuja.

Politiikkaa on helpompi tehdä, kun toimittajat eivät kyttää, Veli Liikanen

Vihreät päätti lopettaa puoluelehtensä rahoittamisen toimitusta kuulematta. Puoluesihteri Veli Liikanen ei halua avata aiheesta käymiään keskusteluja.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Vihreä Lanka on tehnyt liian hyvää journalismia. Siksi siitä oli syytä päästä eroon.

Lanka on tehnyt hyvää journalismia ja sillä on tärkeä osa Vihreän liikkeen historiassa. Puolueen ensisijainen tehtävä on tehdä hyvää politiikkaa. Lopettamispäätöksessä ei ole kyse lehden journalistisesta linjasta.

Vihreää Lankaa on aina ollut mahdotonta päätoimittaa niin, että puoluejohto olisi siihen tyytyväinen.

Me olemme tyytyväisiä päätoimittajaan.

Tulevaisuuspuolueena halusitte näyttää mallia muille puolueille journalismin paikasta yhteiskunnassa.

Media-alan isot muutokset, kuten ansaintalogiikka ja omistusten keskittyminen, vaikuttavat journalismiin enemmän kuin puoluelehdet. Me puolustamme riippumattoman journalismin edellytyksiä poliittisesti esimerkiksi sitoutumalla Ylen rahoituksen ja toimittajien tiedonsaannin turvaamiseen sekä valeutisten torjuntaan.

Sosiaalinen media on osoittautunut loistavaksi paikaksi käydä rakentavaa yhteiskunnallista keskustelua.

Some on tarjonnut tavalliselle kaduntallaajalle ja monille vähemmistöryhmille keinon saada äänensä kuuluviin. Moni toivoo, että äänessä olisivat samat vanhat valkoiset miehet kuin ennenkin. Verkon vihapuheen suitsimiseen me tarvitsemme määrätietoisia toimia.

Yksi meemi kertoo enemmän kuin tuhat lehtijuttua.

Ainakin nuoret ilmastolakkolaiset näyttävät julkaisevan tuhat meemiä yhtä lehtijuttua kohti.

Jouduit päätöksen jälkeen Langan entisten päätoimittajien Pekka Haaviston ja Osmo Soininvaaran puhutteluun.

Avoin kriittinen keskustelu on osa Vihreiden dna:ta. Olen saanut päätöksestä positiivista ja negatiivista palautetta, mutta en yhtään puhuttelua.

Vihreät ei tarvitse puoluelehteä, koska Yle ja Hesari ajavat jo asiaanne.

Yle ja Hesari eivät aja yhdenkään puolueen asiaa. Luotan suomalaisen median riippumattomuuteen nyt ja tulevaisuudessa.

Ilman panostuksia omaan lehteen olisitte jo aikoja sitten nousseet pääministeripuolueeksi.

Viime vuosina ennätysmäärä suomalaisia on antanut äänensä vihreille vaaleissa, joten ainakin suunta on oikea. **Puoluelehden lakkauttaminen toi mediahuomion, jota ei olisi voinut 450 000 eurolla ostaa.**

Tällaisia päätöksiä ei voi tehdä mitkään hetkelliset mediahuomiot mielessä.

Huoneesi on samalla käytävällä kuin Vihreän Langan toimitus. Unohdit kysyä toimituksen kantaa lopettamiseen.

Toimitus on tehnyt hyvää työtä ja tässä tilanteessa omistajan edustajana en pidä asianmukaisena avata toimituksen kanssa käytyjä keskusteluja. Pyrkimyksenämme on, että alasajo toteutetaan hyvää henkilöstö- ja omistajapolitiikkaa noudattaen.

Lopettamispäätöksen salainen valmistelu vastaa vihreiden käsitystä avoimesta viestinnästä.

Olemme tiedottaneet päätöksestä mahdollisimman pian sen tekemisen jälkeen, ja olen itse vastannut kaikkiin saamiini haastattelupyyntöihin. Puoluehallituksen kokouksen valmistelut tehdään aina luottamuksellisesti.

Yhteisiä asioita olisi helpompi hoitaa, jos journalistit eivät olisi koko ajan kyttäämässä.

Hyvä, että kyttäävät, mutta usein yhteisiä asioita saa hoitaa ilman, että yksikään journalisti olisi kiinnostunut. Tällaisesta on paljon esimerkkejä kunta- ja poliittisesta. Ihailet Maria Ohisalon jämäkkää johtajuutta ja vastuunkantoa lehden lopettamispäätöksessä.

Tämä on puolueelle vaikea, iso ja historiallinen päätös, jota on ollut valmistelemaan koko puolueen puheenjohtajisto.

Kun puolue tekee jotain tyhmää, sitä joutuu aina kommentoimaan puoluesihteri.

No, tyhmää tai fiksua. Minusta on sopivaa, että päätöstä kommentoi päätöstä valmistellut puoluejohdon jäsen, joka on asiaan erityisen hyvin perehtynyt. ●

Näin syntyy MTV:n meteorologin sääennuste

Forecan ja MTV:n meteorologi Miina Manninen tietää viikonlopun sään ennen kuin muu Suomi herää.

Manu Haapalainen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

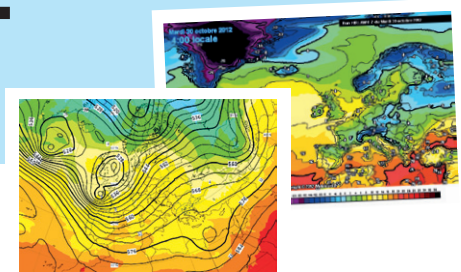
Perjantaina 18.10. meteorologi **Miina Manninen** on aamuvuorossa *Huomenta Suomessa*. Hänen työvuoronsa alkaa aamulla kello 4 ja loppuu kello 9. Ensimmäisen tunnin ajan Manninen on MTV:n toimituksessa yksin.

Kuva: Jonna Härkönen

1 Jo edellisiltana Manninen on katsonut sekä MTV:n että Ylen iltatauutisten ennusteen. Hän on ollut aamuvuorossa myös eilen torstaina. Hänellä on siis mielessään hyvä kokonaiskuva siitä, mitä on odotettavissa. Tänään ennustetaan perjantain ja viikonlopun säätä.

2 Aamu alkaa perehtymällä erilaisiin havainto- ja ennustekarttoihin.

9 Manninen asettaa kohdilleen ennusteen kylmät rintamat, lämpimät rintamat ja okluusiorintamat eli rintamat, joissa kylmä rintama ajaa kiinni lämpimään rintamaan. Perjantain sää on nyt valmis.

8 Manninen miettii, tuleeko sade päivälläkin Lapissa lumena.

"Lämpötilat ovat nollassa, mutta kastepiste on pakkasella. Kastepiste kertoo sateen olomudosta enemmän kuin pintalämpötila. Tämän mukaan tulee lunta."

"Näistä on meteorologeilla eri näkemyksiä, rintamat ovat joskus vaikeasti tulkittavia. Sadehan kulkee rintamien mukana. En tiedä paljonko katsojille on iloa, että nämä ovat kohdillaan, mutta muut meteorologit arvostavat. On ne nyt sinne päin piirretty."

10

Myös viikonlopun sään pystyy jo ennustamaan, sillä ilmastomallit ovat yksimielisiä.

"Lauantaina sataa ja sunnuntaina ei, tätä voi pitää aika varmana."

11

Päivän ennusteessa näytetään puolikkaan Suomen kartat. Manninen ynnäilee niihin tuulinuolet Forecan laskelmasta ja ECMWF:n mallista.

"Kevyttä, 2-3 metriä sekunnissa. Saimaalla tuulee aina. Tiedän, koska purjehdin siellä. Laitan sinne kasin."

12

Koko maan havainnoista Manninen katsoo vuorokauden kylmimmät ja lämpimimmät tähänastiset lämpötilat Suomen havaintopisteissä.

"Pitäisikö tässä nostaa Lounais-Suomen lämpötiloja? No ei täällä kuutta enempää näy, ei nosteta. Sitten, missä on lämpötilan nollaraja? Voisi mennä tuossa, Etelä-Lapissa. Tuo yksi luku tekisi mieli tiputtaa pakkaselle ihan vaan yhtenäisyyden vuoksi."

19

Manninen esittää ennusteen ensimmäisen kerran puoli seitsemän uutisissa. Hänellä on aikaa tasan kaksi minuuttia.

"Jos on hirveän hiljaista, tai pelkkää aurinkoa, tai uutisissa kiire, tehdään joskus lyhemmin. Tai joskus pitemmin, jos säässä on mielenkiintoisia tapahtumia, esimerkiksi myrsky tai huono ajokeli."

"Olen ihan hyvä ennustamaan, mutta erityistaitoni on puhua hengittämättä kaksi minuuttia putkeen."

18

Manninen panee ennusteen latautumaan Weather Presenter -työkaluun, jonka kautta se ajetaan aikanaan studion skriinille – ja lähtee kello 5.15 maskeerattavaksi.

17

Manninen ottaa talteen katsojan lähettämän Instagram-kuvan Kajaanista mahdolliseksi lähetyksen höysteeksi.

"

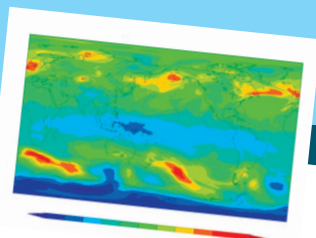
"Tässä on kysymys ennustevarmuudesta. Niin pitkälle kun nämä mallit ovat yhtä mieltä niin ennusteessa on jotain järkeä. Jos ne ovat eri mieltä, pitää päättää mihin uskoo. Varsinkin pitemmällä aikavälillä näissä on heittoa, mutta nyt ne ovat tälle ja huomiseksi päivälle tosi yksimielisiä" -Meteorologi Miina Manninen

"

"Jos parvi on lähtötilanteen heiluttelusta huolimatta yhtenäinen, ennuste on luotettava. Kun se on hajallaan, voi tulla mitä vaan."

3

Karttojen lisäksi Manninen seuraa ja vertailee keskenään noin viittä eri sääennustumallia, joihin kuuluvat esimerkiksi Euroopan keskipitkien sääennusteiden keskuksen ECMWF:n malli ja GFS-malli (Global Forecast System). Sitä ylläpitää Yhdysvaltain liittovaltion sää- ja valtameritutkimus-organisaatio NOAA.

4

Manninen tarkistaa ennustevarmuutta vielä ECMWF:n "parviennusteesta". Malli heilauttaa ennusteen lähtötilannetta hiukan, ja laskee 50–60 eri ennustetta.

5

Seuraavaksi Manninen printtaa "ihan omaksi ilokseen" A4-paperille Pohjois-Euroopan synopit eli säähavainnot, ja värittää lappuun puuväreillä sateet. "Näin ne jäävät mieleeni paremmin. Sumun väritän keltaisella. Vihreä on sade, sininen on lumisade."

7

Seuraavaksi on tarkastelussa satelliittikuva, joka kuvaa pilviä eri aallonpituuksilla.

6

Manninen jatkaa synopien analysointia tietokoneellaan. Suomessa on noin 400 säähavaintopistettä. Havainnot tehdään jokaisessa pisteessä tunnin välein.

"

"Tästä näkee havaintoja ja ennustetta vertaamalla, että ennusteet ovat olleet kolme tuntia jäljessä todellisuudesta."

"

"Näistä näkee yölläkin, missä pilvet ovat. Nyt on kokonaan pilvistä niin kuin ennustemallissakin, eli pilvisyyttä ei tavallaan tarvitse tänään ennustaa ollenkaan. Pilvistä on."

13

Manninen nappaa ennusteestaan kuvan ja lataa sen MTV:n Facebookiin kello viideltä.

14

Manninen tutkii lauantain ennusteita.

"

"Katsotaan 12 tunnin sadekertymät. Katson nyt lähinnä ECMWF:n sadekertymiä, mutta nämä mallit antavat saman tuloksen kaikki. Lappiin voi tulla lauantai-iltapäivään mennessä jopa 7 senttiä lunta. Se on jo ihan dramaattista."

16

Manninen tutkii, mihin kohtiin kartalle pannaan varoitukset huonosta ajosäästä. Huono ajokeli määritetään sadealueiden, lämpötilan, kastepistelämpötilan ja tienpinnan lämpötilan avulla.

15

Sunnuntain mahdollinen pilvisuus mietityttää.

"

"Kumitan pilvennokareen pois ja laitan puolipilvisen. Jos ennustan, minun pitää itse tosiaan uskoa siihen. Mutta pitää pystyä kertomaan myös epävarmuuksista."

KUOLEMA TOIMITUKSESSA

Kollegan kuolema pysäyttää toimituksen ja tuo työyhteisön hoidettavaksi paljon käytännön asioita. Surun hoitamiseen ei sen sijaan ole valmista reseptiä. ➡

Manu Marttinen, teksti • Klaus Welp, kuvitus

Oli helteinen torstai viime vuoden heinäkuun lopulla, kun *Avun* päätoimittajan **Marja Aarnipuron** puhelin soi. Aarnipuro oli lomalla kesämökkillään Somerolla. Soittaja oli Aarnipuron toimitusjohtaja **Jarmo Aaltonen**. Tämä kertoi suru-uutisen: *Avun* toimittaja **Hannu Koskela** oli löydetty kuolleen hotellihuoneesta Lappeenrannassa. Koskela oli saanut sairauskoh-
tauksen. Hänen oli pitänyt saapua kesäpäivän viettoon Aaltosen mökille.

Aarnipuro joutui tilanteeseen, jossa hän ei ollut koskaan aiemmin pitkällä toimittajaurallaan ollut: kohtamaan kollegan kuoleman ja hoitamaan siihen liittyvät käytännön asiat.

"Aluksi mietin vain, että mitä tässä kuuluu tehdä ja miten saan tiedon toimitukselle. Muistaakseni soitin ensimmäiseksi A-lehtien omistajille, omalle esimiehelleni ja henkilöstöhallinnon edustajalle."

Hämmennyksen keskellä Aarnipuron ainoa selkeä ajatus oli, että hän halusi kertoa asian toimitukselle henkilökohtaisesti – ei puhelimitse tai sähköpostitse.

Aarnipuro otti pian yhteyttä Koskelan lähiomaisiin. Sitten hän kutsui toimituksen töissä olevat työntekijät koolle ja lähti mökiltään Helsinkiin.

Kollegat saapuivat A-lehtien toimitukseen lomautus-
nelmissä yllättävää kokouskutsua ihmetellen. Aarnipuro oli pukeutunut mustiin, eikä pystynyt osallistumaan jutusteluun.

"Jännitti ihan hirveästi tulla kertomaan asiasta ihmisillemme. Aika harvoin jännitän mitään esiintymistä, varsinkaan omille porukoille, mutta se oli kauheaa. Kun kerroin asian, monet alkoivat itkeä."

JOURNALISTILIITON TILASTOJEN mukaan vuosittain kuolee noin sata liiton jäsentä. Heistä suurin osa on eläkeiässä.

Työikäisen kollegan kuolema pysäyttää työyhteisön toisella tavalla. Työyhteisö menettää työkaverin, osa myös läheisen ystävän. Yllättävä kuolema järkyttää.

Usein työtoverit pitävät pian suru-uutisen saapumisen jälkeen muistohetken ja muuttavat kollegan työ-
pisteeseen muistopöydäksi, johon voi jättää viimeiset terveisensä vainajalle.

Alma Median toimitukset ovat menettäneet tänä vuonna kolme kollegaa. Tammikuussa kuoli *Iltalehden* konkaritoimittaja **Olli Ainola**, heinäkuussa *Kauppalehden* teknologiatoimittaja **Tero Lehto** ja elokuussa *Kaup-
palehti Option* toimittaja **Heikki Haapavaara**.

"Kaikki kolme olivat hyviä työkavereitani. Tunsin heidät myös henkilökohtaisesti. Olen tehnyt kolme muistokirjoitusta lyhyessä ajassa", *Kauppalehden* päätoimittaja **Arno Ahosniemi** sanoo.

Haapavaaran kuolemasta hän sai tiedon illalla kotoaan. Tämä kuoli sairauskohtaukseen lentokoneessa lomamatkalla Singaporessa.

"Se oli todella pysäyttävää. Kyllä siinä tuli kova tunne-
myrsky. Omaisten suru on tietysti suurempi, kun perheen isä tai puoliso kuolee. Mutta on hyvin surullista, kun hyvä kollega poistuu noin yllättäen, Ahosniemi sanoo.

Toimitus kokoontui seuraavana päivänä Ahosniemen johdolla muistelemaan kollegaansa.

"Muistelimme Heikin juttumatkoja ja kommelluksia. Vähän nauroimmekin. Puhuimme myös siitä, että kunpa muistaisimme kiittää toisiamme jokapäiväisessä työssä eikä vasta sitten kun pidetään vainajan muistelu-
hetkeä", Ahosniemi sanoo.

Ahosniemen päätoimittaja-aikana on viime vuosien aikana kuollut muitakin työntekijöitä. Kaikki tapaukset ovat olleet erilaisia. Yksi työikäinen toimittaja kuoli pitkän sairastelun päätteeksi, muut olivat kuollessaan jo jääneet eläkkeelle. Mitään vastaavaa kuin tänä vuonna

Päätoimittaja ei ole mikään hengen ihminen tai pastori, mutta hän voi luoda työyhteisöön sellaiset puitteet, että ihmiset voivat keskustella asioista.

Arno Ahosniemi, Kauppalehden päätoimittaja

hän ei ole aiemmin kokenut.

Ahosniemen mukaan päätoimittajan on tärkeintä antaa toimitukselle tilaa puhua tapahtuneesta.

"Päätoimittaja ei ole mikään hengen ihminen tai pastori, mutta hän voi luoda työyhteisöön sellaiset puitteet, että ihmiset voivat keskustella asioista."

KUN TOIMITTAJA KUOLEE työikäisenä, työpaikan hoidettavaksi tulee paljon erilaisia käytännön järjestelyjä.

Monella mediatallolla on toimintaohjeet kuolemantapauksien varalle. Alma Median ohjeissa on seitsemän kohtaa, jotka auttavat henkilöstöhallintoa ja pomoja muistamaan, mitä tilanteessa pitää tehdä. Näitä ovat esimerkiksi omaisten yhteystietojen selvittäminen, työsuhteen päättäminen, sidosryhmille tiedottaminen, mahdollinen suruliputus, vakuutuskysymykset sekä kuolleen ja työnantajan omaisuuden palauttaminen.

Alma Median henkilöstöjohtaja **Virpi Juvonen** sanoo, että kaikki toimenpiteet tehdään yhteistyössä omaisten kanssa.

Ohjeiden tarkoitus on auttaa pomoja vaikeassa tilanteessa, mutta myös varmistaa, että kaikki vainajat saavat mahdollisimman tasapuolisen kohtelun. Se on surevalle työyhteisölle tärkeää.

Juvonen muistuttaa, että moni asia täytyy ratkaista taustakohtaisesti.

"Kuolinilmoitusta harkitaan aina, emmekä julkaise sitä ilman, että asiasta sovitaan omaisten kanssa. Sama pätee myös muistokirjoitukseen", Juvonen sanoo.

Juvonen muistuttaa, että yhtiön kuolinilmoitus pääsääntöisesti julkaistaan alueen lehdessä.

"Meillä on liiketoimintaa myös muualla kuin omien lehtiemme ilmestymisalueilla, kuten Oulussa, Turussa ja Helsingissä. Tästä syystä kuolinilmoituksen julkaiseminen ei kaikilla paikkakunnilla ole automaattista."

A-LEHTIEN TOIMINTAOHJEET ovat samankaltaiset, mutta Alma Median ohjeita laajemmat ja yksityiskohtaisemmat. Ne kertovat esimerkiksi, miten pitää toimia, jos henkilö kuolee työpaikalla. Ohjeet ottavat kantaa myös työntekijöiden toimintaan sosiaalisessa mediassa.

"Tämän tyyppisistä asioista somessa ei kommentoida mitään. Missään tapauksessa ei saa kertoa eteenpäin ennen kuin on varmistettu, että oikeat asianosaiset ovat saaneet tiedon", ohjeissa todetaan.

Henkilöstöpäällikkö **Pia Huttunen** kertoo, että A-lehdet järjestää myös erillisen tapaamisen, johon osallistuvat yleensä lähiomainen, esihenkilö ja tarvittaessa henkilöstöhallinnon edustaja. Ennen tapaamista käydään puhelimitse läpi myös se, missä järjestyksessä kuolemasta tiedotetaan.

"Tämä on tärkeää, sillä työyhteisö saa usein ensimmäisten joukossa tiedon kuolemasta. Asiasta ei sovi tiedottaa mitään ennen kuin omaiset ovat saaneet tiedon", Huttunen sanoo.

Myös hautajaisiin osallistumisesta sovitaan omaisten kanssa.

Lisäksi henkilöstöhallinto ja esihenkilö vastaavat monista käytännön asioista: koska kuolleen nimi poistetaan eri paikoista, kuka hoitaa kännykän sulkemisen tai milloin surunvalittelukukat lähtevät lähiomaisille.

A-lehtien toimitalossa Helsingin Kulosaareissa ei ole suruliputuskäytäntöä tai aulassa avointa surupöytää, koska talossa toimii useita yrityksiä.

"Työntekijän toimitukseen tai yksikköön tehdään yleensä muistopöytä, jossa on muistokirja, adressi, kuva ja kynttilä. Sinne voi jokainen käydä kirjoittamassa", Huttunen sanoo.

JUSSI ERONEN aloitti kesällä 2015 Ylessä esihenkilönä. Hän sai pian tiedon alaisensa, toimittaja **Annukka Roinisen** syövästä. Tämä kuoli seuraavana kesänä.

"Se oli erityisen surullista, kun kyse oli nuoresta ihmisestä ja entuudestaan tutusta toimittajasta. Ajattelin, että työroolissa tehtäväni oli tukea häntä ja omaa toimitustani", nykyisin *Suomen Kuvalehden* toimituspäällikkönä työskentelevä Eronen kertoo.

Roininen ei salannut sairauttaan, ja siitä puhuttiin toimituksessa usein ja avoimesti.

"Kun hoidot etenivät niin pitkälle, että Annukalla ei ollut enää hiuksia, hän esiintyi *A-studion* jutussa huivi päässä ja kertoi sairaudestaan myös somessa."

Roininen halusi työskennellä niin kauan kuin mahdollista. Sairaus oli jatkuvasti taustalla Eronen mielessä, mutta kun asialle ei voinut tehdä mitään, piti vain jatkaa työntekeä.

"Ajattelin asian niin, että koska työ oli Annukalle tärkeää, tekemällä hyvää tutkivaa journalismia kunnioitimme häntä ja hänen työtään."

Kun suru-uutinen lopulta tuli, Ylen uutis- ja ajankoh-
taistoimituksessa pidettiin spontaani muisto-
hetki, johon osallistui noin sata työntekijää.

"Se oli arvokas hetki, jonka päätteksi ihmiset

halasivat toisiaan hiljaa. Kännykkäni soi koko päivän, kun muut tiedotusvälineet tekivät asiasta juttuja. Yritin vain pitää huolta siitä, että faktat ja Annukan uran tärkeät vaiheet menisivät juttuihin oikein.”

Yle muisti Roinista myös suruliputuksella ja *A-studion* lähetyksen lopun maininnalla. Hänen hautajaisiinsa osallistui iso joukko pitkäaikaisia työkavereita.

Ylessä kuolemantapaukset hoidetaan tapaus- ja yksikkökohtaisesti. Henkilöstöpäällikkö **Sami Toiviainen** kertoo, että esimerkiksi Tampereen Mediapoliksessa työntekijän kuolema on koko työyhteisön asia, kun taas Pasilassa tapaukset käsitellään työntekijän omassa yksikössä.

”Kaikki kuolemantapaukset käsitellään yhtiössä korkealla tasolla, mutta tiettyä kaavaa ei ole.”

Henkilöstöhallinto arvioi aina, miten esihenkilö suoriutuisi tilanteesta.

”Riippuu pomosta, miten hän kykenee hahmottamaan vaikean tilanteen. Autamme totta kai, mutta jos hänellä

on fiksut suunnitelmat, emme me lähde mestaroimaan.”

Ylessä työskentelee myös paljon ihmisiä alihankintayhtiöiden kautta. Yksi heistä oli pyöräilyonnettomuudessa vuonna 2018 kuollut **Perttu Häkkinen**.

”Jos ihminen on meillä töissä työyhteisön jäsenenä, hänen kuolemansa käsitellään samalla tavalla kuin vakituisenkin työntekijän tapauksessa”, Toiviainen sanoo.

Yrittäjälle tai freelancerille ei tosin makseta kuoleman jälkeen lopputiliä, kuten vakituisille työntekijöille tai pidemmissä määräaikaissuorituksissa olleille työntekijöille. Kuolinpesälle maksettava lopputili on Toiviaisen mukaan ylimääräinen kuukauden palkka.

”Freelancereille ja firmoille maksetaan vain tehty työ sekä Yhtyneet-sopimuksen piirissä oleville työsuhteisille freelancereille lisäksi lomakorvaukset”, Toiviainen sanoo.

ARJEN ON JATKUTTAVA, lähetysten pyörittävä ja lehtien ilmestytävä, vaikka suru valtaisi toimituksen.

Heikki Haapavaaran lähipomo, *Kauppalehti Option* **Jenny Jännäri** joutui ensi kertaa esihenkilönä kohtaamaan kollegan kuoleman.

”Olihan se järkyttävää”, Jännäri sanoo.

”Minulla on vähän pakkasnestettä suonistossa, ja kun jotain dramaattista tai kriisintapaista tapahtuu, minulla käynnistyy jonkinlainen suoritusrattaisto. Pystyn toimimaan enkä koskaan lamaannu tai ajaudu paniikkiin.”

Hän otti heti tiedon saatuaan yhteyttä kaikkiin *Option* toimittajiin, myös äitiyslomalla olevaan toimittajaan, hiljattain *Optiosta* lähteneeseen toimittajaan ja entiseen toimituspäällikköön. Hän halusi varmistaa, etteivät Haapavaaran hyvin tunteneet työkaverit saa tietoa lehdestä.

Osa Jännärin kollegoista oli ahdistuneita. Haapavaara oli ollut noin vuoden ajan toistuvilla sairauslomilla ennen kuolemaansa, mutta oli palannut töihin kesän alussa. Hän oli toimituksen tunnelmanluoja ja menetyks tuntui pahalta.

Jännäri pyrki keskittymään lehden tekemiseen, sillä surun seasta nousi nopeasti esiin myös huoli toimituksen resursoinnista.

”Ajattelin, että minun tehtäväni oli vakuuttaa heidät, että kaikki etenee ja järjestämme asiat siten, ettei tilanne kuormita ketään kauheasti. Minun piti selvittää asiat ja kertoa, mitä seuraavaksi tapahtuu, ja että nyt tehdään näin”, Jännäri sanoo.

Haapavaara oli *Kauppalehti Option* pitkäaikaisin toimittaja, jolla oli valtavasti hiljaista tietoa, kontakteja ja kokemusta. Hän oli ”vanhan liiton” bränditoimittaja ja hyvin tuottelias kirjoittaja, joten hänen kuolemansa oli iso menetys myös lehden sisällölle. Sairaus- ja kesäloman takia hänellä ei ollut työn alla kuin yksi juttu, kirjailija **Sofi Oksasen** haastattelu. Se jäi tekemättä.

”Tämän jälkeen minulle on tullut sellainen ajatus, että tärkeistä asioista pitäisi puhua kollegoiden kanssa enemmän eikä vain suhata. Välillä tämä elämä vain on sellaista kiirehtimistä. Ei kovin paljon puhuta tärkeistä asioista,” Jännäri sanoo.

Kollegoiden viimeaikaiset kuolemat ovat vetäneet hänet mietteleäksi.

”Työelämä on sellainen koneisto, että vaikka yksi ihminen siitä poistuu, niin koneisto vaan rullaa eteenpäin. Se on siinä mielessä tunteeton.”

AVUN TOIMITUKSEEN KOKOONTUNUT joukko otti tiedon Hannu Koskelan kuolemasta järkyttyneenä vastaan. Työkaverin kuolema oli viimeinen asia, jonka toimitus odotti kuulevansa saapuessaan kesätunnelmissa toimitukseen. Itkuiset ihmiset halusivat toisiaan ja koittivat muistella hyviä aikoja kollegansa kanssa.

Lomien jälkeen työt jatkuivat, mutta suru valtasi toimituksen pitkiksi ajoiksi. Kaikille työntekijöille tarjottiin mahdollisuutta saada keskusteluapua työterveydenhuollosta. Koskelan työpiste muuttui muistopöydäksi, johon kollegat kävivät pitkään kirjoittamassa muistoja työkaveristaan.

Aarnipuro on sairastanut syöpää, joten elämään rajallisuuteen liittyvät synkät ajatukset olivat hänelle tuttuja. Kollegan kuolemaan liittyvien käytännön järjestelyiden määrä sen sijaan yllätti.

”Hurja kokemus. Kaikkea sitä joutuu tässä esimiestyössä vetämään läpi. Tietokone, puhelin, lopputili, mikä oli se hetki, kun se tapahtui, paljonko oli vapaita

pitämättä, miten lasketaan joustovapaat. Entä paljonko oli ylityötä? Siinä oli ihan hirveästi kaikkia selvitettäviä asioita. Toista kuukautta kesti, että kaikki asiat saatiin selville, Aarnipuro sanoo.

Hannu Koskela oli ollut tuottelias kirjoittaja ja ”maakuntien ääni”.

”Hän toi meille koko ajan juttuja maakunnista. Nyt meidän todella pitää pinnistellä, että löydämme maakuntien tarinat. Sellainen aukko jäi.”

Toimituksen palaverissa työkaverin poissaolo vihlaasi joka kerta.

”Monta kuukautta kuulin Hannun naurun ja äänen toimituksessa. Havahduin, kun häntä ei olekaan ja aina odotin, että kohta hän tulee”, Aarnipuro sanoo.

Koskelasta puhutaan edelleen lähes viikoittain toimituksessa lämmöllä ja huumorilla, koska Koskela oli huumorimiehiä.

”On se outoa, kun yksi näkyvä ja kuuluva hahmo puuttuu. Hänen henkensä leijuu täällä edelleen.” ●

NÄIN SURUA VOI KÄSITELLÄ TYÖPAIKALLA

Läheisen kollegan äkillinen kuolema on pahin mahdollinen tilanne, jonka työntekijä voi työelämässä kohdata. Kun vuosien tai vuosikymmenien aikana muodostunut ihmissuhde työkaverin kanssa katkeaa yllättäen, jäljelle jää vain paljon kysymyksiä. Niistä vaikein on: miten tästä eteenpäin?

Anna surulle aikaa. Surun käsittely vie oman aikansa eikä prosessia voi juurikaan nopeuttaa. Tunteet vaihtelevat päivästä toiseen ja pienikin vihje kuolleesta kollegasta voi nostaa tunteet pintaan pitkien aikojen päästä.

Älä jää yksin. Töiden on jatkuttava työpaikalla, mutta läheisen kollegan kanssa voi jutella vaikka lounaalla, kahvitauolla tai töiden jälkeen. Tärkeintä on, että et jää yksin surun kanssa.

Älä jää vellomaan surussa. Käänny tarvittaessa työterveydenhuollon puoleen, jos haluat keskustella asiasta ammattilaisen kanssa tai jos suru vaikuttaa työkykyysi. Työpaikalla on aina kiire ja työt painavat päälle. Jos et pysty keskittymään työntekoon, hakeudu sairauslomalle. Suru itsessään ei ole sairausloman peruste, mutta heikentynyt työkyky on.

Keskity työntekoon. Työn tekeminen on tehokasta suruterapiaa. Keskittymällä töihin saat pidettyä synkät ajatukset pois mielestä ja kunnioitat työlläsi myös kuolleen työntekijän muistoa.

Kysy, miten vierustoveri jaksaa. Jokainen meistä käsittelee surua omalla tavallaan. Osa näyttää tunteensa ja kertoo suuresta surustaan. Osa haluaa pitää tunteensa piilossa. Muista kysyä hiljaiselta kollegalta, haluaako tämä puhua aiheesta. Älä kaada omaa suruasi kollegan kuormaksi tai tuputa selviytymisohjeita, jos niitä ei ole pyydetty. Kuuntele, mitä kollegasi halua sinulle kertoa.

Muistele hyviä aikoja. Kuolleen kollegan muisto ja henki elävät työpaikan käytävillä pitkään, ja hänen työnsä jälki tulee arkistossa vastaan vuosikymmenienkin päästä. Muistelkaa hauskoja sattumuksia ja hyviä aikoja toimituspalaverissa ja lounaskeskusteluissa.

Paloittelumurhat kuuluvat työnkuvaan – Alibin päätoimittaja ajelee ympäri maata rikosten perässä

Tommy Pohjola, teksti ● Sakari Piippo, kuva

Mika Lahtosen arki on kiireinen. Sitä se on ollut 1980-luvulta lähtien, jolloin hän kirjoitti ensimmäiset juttunsa. Aiheet tosin olivat ainakin aluksi vähemmän verisiä ja traagisia kuin nykyään, kun Lahtonen päätoimittaa *Alibia* ja *Hymyä*. Hän myös kirjoittaa molempiin lehtiin – raportoi ahkerasti julkisten elämästä ja kiertää Suomea oikeusjuttujen perässä. Varsinkin *Alibia* tehdään freelance-toiminnalla, mutta ison osan jutuista tekee nimenomaan Lahtonen: kirjoittaa ja kuvaa, selvittää ja selostaa.

”Ei minulla ole työhuonetta. Sellaiselle ei ole käyttöä. Paljon istun autossa”, Lahtonen sanoo.

Monia asioita voi hoitaa puhelimitse ja sähköpostilla, mutta ei kaikkia. Käräjäoikeuksia esimerkiksi on ympäri maan. Missä rikos, esitutkinta ja syytteet, siellä usein Mika Lahtonen. On tavattava ihmisiä, kuunneltava ja ymmärrettävä tapahtumien kulkua. Kilometrejä ja aikaa maantiellä kuluu. Läsnaolo ja ahkera asioiden selvittäminen lienevätkin eräitä *Alibin* menestyksen salaisuuksia. Toinen on se, että toista samanlaista rikoslehteä ei Suomessa ole.

LOKAKUUN LOPULLA Lahtonen on Helsingin käräjäoikeudessa seuraamassa ”Enon” oikeudenkäyntiä. Se käydään oikeuden päätöksellä suljettujen ovien takana. Alaikäisiin ja seksuaalirikoksiin liittyvät rikokset ovat kokeneellekin rikostoimittajalle kova paikka.

”Havahduin eräänä iltana television ääressä, kun kirurgi suoritti siellä isoa leikkausta. Ihan paha teki katsoa. Mutta samankaltaistahan se on minulla. On kirjoitettava pahoistakin aiheista. Olen kuullut kaiken, paloittelumurhista alkaen. Teen työtäni ja siinäpä se.”

Pahuutta riittää. On väkivaltaista kuolemaa, jengirikollisuutta ja huumeita.

Joskus jutut kalvavat niiden kohteita perinpohjaisesti. Vuonna 2008 Lahtonen pahoinpideltiin sairaalakuntoon Jokelan vankilassa. Pahoinpitelijä oli vanki, jonka Lahtonen oli kuvannut käräjä-

oikeudessa, kun tämä näytteli keskisormea valokuvaajille. Hän uskoo pahoinpitelyn liittyneen siihen, että *Alibi* julkaisi erään rikollispomon tunnistuksen. Toisen kerran hänet pahoinpiteli ”liivimies”, joka kuristi Lahtosta helsinkiläisravintolan edessä. Rikosjournalismi kuitenkin jatkuu.

”Tiedän, että Jokelan tapaus oli tilattua väkivaltaa. Sairaalassa ajattelin, että täällä ei pirulauta mikään rikollisjärjestö tai vanki määrää, mitä toimittaja kirjoittaa. Ei tässä pelkäämään voi ruveta.”

Lahtonen kertoo, että hän on oppinut varovaiseksi. Kaikkien vinkkaajien mukaan ei lähdetä tarkistamaan todisteita ja muutenkin turvaverkot ovat kunnossa.

Sairaalassa ajattelin, että täällä ei pirulauta mikään rikollisjärjestö tai vanki määrää, mitä toimittaja kirjoittaa.

ALIBI PERUSTETTIIN 1979 mielenkiintoiseen aikaan. Ihmisiä kuohuttivat Teheranin panttivankidraama, Vietnamin sodan jälkimainingit, Afganistanin luisuminen Neuvostoliiton etupiiriin ja kylmä sota yleensä, punaiset khmerit sekä Suomessa presidentti **Urho Kekkosen** ikääntyminen. Näistä kaikista riitti lehdistössä kirjoitettavaa. Rikossistakin raportoitii enenevissä määrin, mutta varsinaista rikosjournalismiin keskittyvää lehteä ei maassa ollut. Maailmalla esikuvia riitti. Aihepiiri kiinnosti ”lehtikeisari” **Urpo Lahtista**, joka etsi inspiraatiota Bhutanista myöten. *Alibin* syntytarina on seikkaperäisesti kuvailtu lehden syyskuun 2019 juhlanumerossa.

”Vuonna 1999 silloinen julkaisujohtaja **Rolf Johansson** oli kuulemani mukaan todennut, että

Mika Lahtonen on kova tekemään töitä, istuu autossa ja käyttää julkkiksia, että tehdään hänestä *Alibin* päätoimittaja. Kutkuttelihan se. Mutta kun minulla oli se julkistoimittajatausta. Halusin tehdä sitäkin. *Hymyn* päätoimittaja olen ollut vuodesta 2011. Lopettaminen ei ole käynyt mielessä.”

Tosiaan. *Alibi* täyttää 40 vuotta. Mutta *Hymylläkin* on juhlavuosi. Mittarissa on 60 vuotta.

”Eli yhteensä satavuotisjuhlat!”

ALIBI OLI SUOMEN lehtimarkkinoilla kummajainen. Tavallaan se on edelleen.

”Lukijoissamme on duunareita ja päättäjiä, poliiseja ja rikollisia. Painettuun lehteen luotetaan.”

Vuosien varrella *Alibin* tila on Lahtosen mukaan kaventunut. Varsinkin iltapäivälehdet tekevät ahkerasti rikosjournalismia. Nettiin tulee paljon suoraa lähetystä ja Twitteriin hetki hetkeltä -seuranta. Niihin *Alibin* kaltaisella kuukausilehdellä ei ole voimia, mutta sillä on uskollinen lukijakunta.

Mediakortin mukaan *Alibilla* on 52 000 lukijaa. Ainakin kolmasosa heistä on naisia. Arviolta 70 prosenttia *Alibin* lukijoista tilaa paperisen lehden.

”Kunnon rikosjournalismille, jossa aika tarkkaan kerrotaan rikoksista, on tilausta. Aikoinaan eduskunnassa eräs kansanedustaja oli esittänyt kysymyksen, että mitä hallitus aikoo tehdä sille asialle, että maassa on lehtiä, jotka julkaisevat tällaisia yksityiskohtaisia rikosuutisia.”

RIKOSTOIMITTAJA TUNTEE virkavaltaa ja elämässään väärillä urilla kulkevia ihmisiä. Se auttaa saamaan haastatteluja ja on eduksi, kun jutunteko edellyttää vaikkapa esitutkimateriaalin läpikäymistä.

”Se huolettaa, että kaikenlainen salassapito tuntuu lisääntyneen. Julkisuuslakia on tältä osin syytä kehittää. Ei ole kenenkään etu, että asioiden selvittäminen viranomaiselta tehdään turhan hankalaksi. Jos se on aikaa ja voimia vievää koneelle toimittajalle, niin voi vain kuvitella minkälaista se on tavalliselle kansalaiselle, joka haluaa tietää, mitä asiakirjoja hänestä on laadittu”, Mika Lahtonen sanoo. ●

Mika Lahtonen ei juurikaan ehdi tehdä oikeustaloista hetki hetkeltä -seurantaa. Asioiden taustoitusta ja tutkiva ote kelpaavat hyvin Alibin lukijoille.

! POIMINTA ALIBIN JUHLANUMERON PÄÄKIRJOITUKSESTA

"Vuosien aikana *Alibi* on julkaissut skuppeja, siis uutisia ensimmäisenä. Sellaisia uutisia ovat olleet muun muassa **Jammu Siltavuoren** kuolema, Turun terrori-iskuista tuomitun riehuminen vankilassa, NBK-jengijohtaja **Lauri "Late" Johanssonin** pimeiden henkikirjosten tunnustaminen, ja vielä vaikka mitä.

Alibi on myös luotettava media. *Alibia* on sanottu rikosmaailman Raamatuksi. Toimittajamme haastattelevat yhtä sujuvasti paatunutta elinkautisvankia kuin sisäministeriäkin. Meille ei ole koskaan ollut vaikeuksia saada korkean tason haastatteluita, mutta vähintään yhtä tärkeitä meille ovat tavallisten ihmisten kokemukset rikosmaailmasta. Rikollinenkin saa meillä sanoa mielipiteensä."

Mika Lahtonen *Alibissa* 10/2019

Mika Lahtonen

- *Alibin* ja *Hymyn* vastaava päätoimittaja. Hän on kirjoittanut rikoksista 30 vuoden ajan.
- *Alibia* ja *Hymyä* kustantaa Pressimiehet Oy, joka on Mika Lahtosen yritys.
- Kumpaakin lehteä julkaisee Otavamedia.

Painajaishaastattelussa toimittaja on kyvytön, lehti saastaa ja juttu paskaa

Manu Haapalainen, teksti ● Jukka Peltosaari, kuvitus

Tytöttelyä, ärähtelyä ja uhkailuja toimittajan sähköpostiin. Loputonta takertumista sanamuotoihin tai haluttomuutta vastata kysymyksiin. Toistuvia raivokohtauksia puhelimessa. Journalisti kysyi toimittajilta, millaisia näiden piinallisimmat haastattelutilanteet ja ikävimmät haastateltavat ovat olleet. Tulokset ovat karmivaa mutta myös puhdistavaa luettavaa jokaiselle haastattelu- ja tehneelle.

On huomattava, että hankalienkin haastateltavien käytös on useimpien kohdalla sidoksissa tilanteeseen ja aihepiiriin, joskus myös henkilökemiaan.

Yhden aggressiiviseksi ja torjuvaksi kuvailema poliitikko on toiselle ystävällinen ja selväsanainen. Yhden haastatteluaan loputomiin tarkistuttava julkkis on toisen tavattoman avoin ja helppo yhteistyökumppani.

TOIMITTAJIEN KOKEMUKSISSA toistuu muutama käytösmalli. Yksi on haastateltavan yli mielisyyys. Tähän kategoriaan luokiteltavat haastateltavat ovat vastaajien kertomuksissa esimerkiksi tutkijoita, professoreja tai asiantuntijoita, mutta vastaavanlaisia kokemuksia on myös poliitikoista ja muista yhteiskunnallisista vaikuttajista.

Freetoimittaja kertoo haastatelleensa puhelimitse helsinkiläistä professoria.

”Hän totesi heti kärkeen, että tuo on tyhmä kysymys”, toimittaja kertoo.

”Sitten hän selitti laajasti asian vierestä ja muistutti aina välillä, että alkuperäinen kysymykseni oli tyhmä. Lopussa hän vielä varmisti, että eihän tyhmä kysymykseni tule mukaan. Lupasin, että ei, ei toki.”

Kohta toimittajalle soitettiin jutun tilanneesta lehdestä. Professori oli ollut saman tien yhteydessä toimeksiantajaan ja haukkunut toimittajan työkeäksi.

”Onneksi olin nauhoittanut haastattelupuhelun ja saatoin antaa sen toimeksiantajan kuunneltavaksi.”

Hieman myöhemmin professori kirjoitti ”tyhmän kysymyksen” aiheesta artikkelin, myöhemmin vielä kirjan.

TOINEN TOIMITTAJA KERTOO tehneensä henkilöhaastattelua erästä humanistisen alan tutkijasta. Haastattelu sujui erinomaisesti. Tutkija osoittautui inspiroivaksi persoonaksi. Hän puhui vapautuneesti, avasi elämäntarinaansa ja kertoi herkullisia anekdootteja.

”Kirjoitin jutun ja lähetin sen hänelle tarkastettavaksi. Haastateltava kuittasi ystävällisesti, että juttu on hyvä. Pari termiä kaipasi tarkentamista. Lupasin ilman muuta korjata

ne”, toimittaja kertoo.

Juttuun oltiin tyytyväisiä myös toimituksessa. Yhtäkkiä ääni kellossa muuttui.

”Parin tunnin päästä tutkijalta tuli uusi sähköposti. Hän kirjoitti, että juttu on kaikin puolin niin huono, että hän kieltää sen julkaisemisen. Hän sanoi, että hänen toimittajakaverinsa olivat myös käskeneet tehdä niin. Tästä alkoi vääntäminen.”

Tutkija ei pystynyt kertomaan, mikä jutussa oli vikana.

”Kuitenkin juttu kuulemma osoitti täydellisen ammattitaidottomuuteni, ja vaaransi sekä hänen tutkimuksensa rahoituksen että opiskelijoidensa tulevaisuuden. Lopulta hän soitti esimiehelleni ja ryöpytti, että koko artikkeli on ’koulutytön kirjoittama’.”

Tytöttelevä tutkija tunnetaan feministinä.

Lopulta tutkija ilmoitti kyllä tietävänsä, miten lehtijuttuja kirjoitetaan.

”Hän lähetti jutun uudestaan kirjoitettuna. Siihen oli tullut 3800 merkkiä lisää mitään. Yksikään lause ei enää kelvannut lehtitekstiin.”

Jutusta saatiin lopulta julki jonkinlainen kompromissi. Toimittaja kuvailee tuntujaan edelleen turhautuneiksi ja järkyttyneiksi.

”Pelkään, että jonain päivänä näen hänet kadulla.”

YLIMIELISEEN KÄYTÖKSEEN pystyvät myös esiintyvät taiteilijat. Toimittaja kertoo halunneensa tehdä henkilökuvan joviaalista julkisuuskuvastaan tunnetusta vanhemman polven laulaja-lauluntekijästä. Aikataulujen sovittaminen muusikon kanssa oli hankalaa, mikä tietenkään itsessään ei ole kovin tavatonta. Lopulta haastattelu tehtiin sähköpostitse.

"Hän kommentoi useita kysymyksiäni niin, että tämä on niin kertakaikkisen tyhmä kysymys, ettei tähän voi vastata", kymmeniä henkilökuvia kirjoittanut, kokenut toimittaja kertoo.

"En ole törmännyt vastaavaan käytökseen urallani."

OMAN RYHMÄNSÄ MUODOSTAVAT haukuissaan absurdiin vimmaan yltävät eksentrikot. Tv-lehden toimittaja kertoo heikosti sujuneesta kohtaamisestaan kansainvälistäkin uraa tehneen elokuva- ja tv-näyttelijän kanssa.

"Olin ison kotimaisen elokuvan kuvauspaikkavierailulla. Siirryimme lavasteista toiseen, seurasimme jonkin kohtauksen kuvausta, ja sitten olivat vuorossa kaikkien paikalla olevien haastattelut. Ohjaajan kanssa asiat menivät hyvin. Olin melko innoissani menossa juttelemaan pääosanäyttelijän kanssa."

Kuultuaan toimittajan edustaman median nimen, pääosanäyttelijä "pimahti totaalisesti".

"Hän ryhtyi mesoamaan lehdestämme ja purkamaan aggressiotaan minuun. Hänestä kaikki lehden kannet olivat saastaa ja paskaa, ja minun syytäni."

Ei auttanut, että toimittajalla ei ollut mitään tekemistä lehden kansien kanssa.

"Seison siinä muistilehtiön ja kuvaajan kanssa täysin typertyneenä. Näyttelijä istuu alas sohvalle, minä istun viereen. Hän ei katso minuun päin, tuijottaa lattiaan ja on selkeästi vihainen. En ymmärrä tilannetta ollenkaan, mutta aloitan haastattelun."

Haastattelu ei jatkunut alkua pitemmälle.

"Toisen kysymyksen jälkeen hän on vain hiljaa ja tuijottaa lattiaan, kunnes nousee yhtäkkiä ylös ja liki huutaa: 'Ei, mä en pysty tähän, se teidän lehti, se on niin... saastainen, mä en ha-lu-a tehdä tätä, mä EN puhu sulle mitään.'"

Toimittaja kertoo nöyryyttävän tilanteen lähinnä itkettäneen.

"Kuulen, kuinka näyttelijä jatkaa raivoomista seuraavan toimittajan kanssa ja mulkoilee minua vihaisesti."

TUNNETTU KAMPPAILU-URHEILIJ TAAS oli vakuuttunut, että Yleisradio punoo salajuonia häntä vastaan.

"Pari vuotta sitten mies vieraili Oulussa, ja häntä meni haastattelemaan harjoittelijamme", kertoo harjoittelijan esimiehenä toiminut toimittaja.

"Tilanne päättyi siihen, että urheilija lopetti haastattelun raivoten ja syytti toimittajaharjoittelijaamme mitä oudoimmista salajuonista ja huijauksista. Purimme tilanteen huolellisesti itkuisen harjoittelijamme kanssa. Hän kyllä toipui nopeasti ja on nykyään uutistoittoimittajana eri firman listoilla."

JOKAINEN TOIMITTAJANA TYÖSKENNELLYT tietää, että sitaattien tarkastaminen on paitsi haastateltavan oikeus, myös tärkeää jutun paikansapitävyyden kannalta. Haastateltaville ei kuitenkaan aina ole selvää, mitä tarkastaminen voi pitää sisällään ja miten laajat oikeudet haastatellulla on sitaatteihinsa.

"Tein eräästä julkkisnaisesta henkilökuvan. Siitä seurasi aivan järkyttävä rumba", kertoo eräs toimittaja.

Naisen juttuun vaatimissa korjauksissa ei ensinnäkään tuntunut olevan mitään järkeä. Kyse oli sanamuodoista: haastateltava vaati huutaen, että "kuuluu samaan tuoteperheeseen" oli muutettava muotoon "on osa samaa tuoteperhettä".

Sekä nainen itse että hänen miehensä soittivat toimittajalle useita kymmeniä vimmaisista puheluita lehden painoon menoa edeltävien muutaman päivän aikana.

Se, mikä haastattelussa oli vikana ja miksi se piti tehdä uudelleen, ei selvinnyt.

"Nainen vain huusi puhelimeen, että pitää tehdä uudestaan, pitää tehdä uudestaan."

Pariskunta kertoi toimittajalle muun muassa ottaneensa selville, missä tämä asuu, ja tulevansa tarvittaessa tämän kotiin tekemään haastattelua uusiksi.

"Nainen itki, huusi, kiristi, uhkaili, anoi. Lopulta oli jo lehden painoon menoa edeltävä perjantai-ilta ja olin lähdössä partioretkelle. Nainen vaati, että saisi tulla sinne mukaan, ja että juttu tehtäisiin siellä uudestaan."

TOINEN TOIMITTAJA haastatteli pika-aikataululla elokuvaohjaajaa. Jutun deadline olisi heti haastattelua seuraavana aamuna.

"Tiesin vanhasta kokemuksesta, että ohjaaja tarkastaa juttua niin pitkään kuin suostun. Selitin siis tarkkaan, että kirjoitan illalla ja yöllä, juttu on aamulla tarkastettavissa, ja hän saa kommentoida vain yhden kierroksen."

Ohjaaja sanoi ymmärtävänsä ja suostuvansa. Seuraavana aamuna kommentit tulivat, ilman suuria muutoksia. Kaikesta huolimatta perässä oli pyyntö saada tarkastaa vielä korjattu versio.

"Vastasin, että juttu on jo toimituksessa ja minä itse matkalla seuraavaan työtehtävään. Ohjaaja soitteli perään ja raivosi, että kyse on hänen työstään. Ei auttanut huomautus, että kyse oli kyllä minun työstäni."

Ohjaaja oli yhteydessä myös suoraan toimitukseen. Korjausvaatimuksissa oli tässäkin tapauksessa kyse ainoastaan sanamuotojen viilauksista.

Kuulen, kuinka näyttelijä jatkaa raivoamista seuraavan toimittajan kanssa ja mulkoilee minua vihaisesti.

TAITEILIJOIDEN HANKALA KÄYTÖS haastattelujen yhteydessä on omalla tavallaan valitettavaa. Muutamaa astetta vakavampi asia on poliitistien päättäjien kiukuttelu. Sitäkin tapahtuu *Journalistin* saamien vastauksien mukaan usein. On ministereitä, jotka ärähtelevät toimittajalle niukat vastauksensa ja pakenevat paikalta. On myös päättäjiä, jotka eivät ole aivan varmoja mielipiteistään ja sanomisistaan.

Toimittaja kertoo tunnin mittaiseksi sovittusta vihreän ministerin haastattelusta, joka jäikin ministerin päätöksellä puoleen tuntiin.

"Avustaja kellotti vieressä. Ministeri ei vastannut yhteenkään kysymykseen kunnolla, vaan toisteli uudestaan ja uudestaan, että hallitus selvittää, pääministeri ja ulkoministeri kommentoi, hänellä itsellään ei ole mitään lisättävää. Ministeri ei tuntunut haluan olla missään tekemisissä vaikean aiheen kanssa, joka hänen tontilleen kuitenkin hyvinkin kuului. Lyhyt haastattelu-aika meni jankkaamiseksi ja kuulusteluksi ja juttu oli pakko kirjoittaa sillä kärjellä, että ministeri ei kommentoi."

Kun juttu oli valmis, ministerin avustaja pyysi sitaattien tarkistuksen yhteydessä merkityksettömiä muokkauksia, joiden tarkoitus oli toimittajan mukaan ainoastaan lieventää ministerin jo valmiiksi ympäröityä lausuntoja. Toimitus teki niistä joitakin, mutta pääosin pysyttiin niissä muodoissa, joita ministeri oli haastattelutilanteessa käyttänyt.

"Jutun julkaisun jälkeen sunnuntaiaamuna ministerin avustaja oli soittanut minulle ja toimitukseen, että juttua pitää korjata, koska emme olleet tehneet kaikkia heidän ehdottamia muokkauksia", toimittaja muistaa.

"Puhuin avustajan kanssa puhelimesta melkein tunnin, ja hän ei senkään päätteeksi

tuntunut ymmärtävän, että juttuja ei näkökulmiteta poliitikkojen toiveiden mukaan, saati jätetä aihetta käsittelemättä siitä syystä, että se on ministerille kiusallinen."

ERÄS DEMARIMINISTERI lipsautti haastattelussa suustaan jotakin harkitsematonta.

"Lähetin sitaatit sovitusti tarkistettavaksi. Vähän sen jälkeen avustaja soitti ja kertoi 'ministerin antaneen ukaasin', että tietty kohta pitää poistaa", kertoo jutun tehnyt toimittaja.

"Kerroin, että ministeri ei voi antaa Suomessa lehdistölle ukaasia ja kieltäydyin poistamasta kohtaa."

Avustaja soitteli toimittajalle useasti ja vetosi muun muassa siihen, että sitaatti saa ministerin näyttämään hölmöltä.

"Kerroin taas, että se ei ole vielä syy poistaa tekstinkohtaa. Kertaakaan avustaja tai ministeri eivät yrittäneet kiistää, että ministeri olisi näin sanonut, mikä olisikin tietysti ollut turhaa."

Avustaja soitteli myös toimituspäällikölle ja päätoimittajalle siihen saakka, että lehti meni illalla painoon, toimittaja kertoo.

"Muistan tämän hyvin siksi, että oli syntymäpäiväni. Puolisoni vei minut illalla syömään romanttiseen ravintolaan meren äärelle. Ison osan illallisesta olin puhelimesta avustajan tai vuorossa olevan toimituspäällikön kanssa. Kohtaa ei poistettu, koska se oli asian kannalta olennainen eikä poistolle nähty perusteita."

TOINEN TOIMITTAJA KERTOO samasta ministeristä ja tämän avustajasta hyvin samanlaiseen sävyyn.

"Sain avustajan tekemät korjaukset. Osan hyväksyin, paikkaansapitämättömiä en – korjauksissa jotkin minis-

terin sanat olivat muuttuneet päinvastaisiksi kuin haastattelussa.”

”Avustaja alkoi ilmeisesti ministerin käs-kystä soitella ihmeellisiin aikoihin ja tiva-ta, miten on mahdollista, ettei ministerin korjauksia ole tehty juttuun. Kysyin, onko ministeri siis haastattelun jälkeen muuttanut mieltään. Jos on, se on ok, mutta silloin kir-jaan juttuun myös mielenmuutoksen: haas-tattelussa ministeri sanoi yhtä, mutta oli pa-rin päivän päästä muuttanut mielensä.”

Kysymykseen ei vastattu.

KOKENUT TOIMITTAJA KERTOO muun muassa mi-nisterinä toimineesta pitkän linjan demari-vaikuttajasta, jolla oli aiemmin tapana soit-taa toimittajalle ja huutaa minuuttitolkulla, jos esimerkiksi jutun otsikko ei miellyttä-nyt.

”Hän ei edes vetänyt henkeä välillä, eikä kuunnellut, jos yritin sanoa väliin jotakin”, toimittaja sanoo.

”Toimitushan nostaa otsikkoon uuden ja kiinnostavan asian, ei välttämättä sitä, mitä hän haluaisi. Laajempi konteksti selviää teks-tistä. Kukaan muu ei ole niin herkkänahkai-nen, että soittaisi tällaisia puheluita näin pie-nestä asiasta.”

Kerran toimittaja ehti uskoa häntä onnis-taneen. Vaikuttaja kutsui hänet toimistoonsa tekemään haastattelua, tai niin tuolloin vielä uransa alussa ollut toimittaja uskoi.

”Olin innoissani. Perillä hän istutti minut pöydän ääreen ja alkoi esitellä erinomaisena pitämästään kilpailevan median jutusta, mi-ten asiat ovat ja miten ne kirjoitetaan. Hän halusi isällisesti opettaa nuorelle naiselle, miten juttuja tehdään. Jouduin kertomaan toimituksessa, että mitään juttua ei nyt tule.”

VAIKKA #METOO:N JÄLKEISTÄ aikaa eletäänkin, naiset saattavat kohdata juttukeikoilla suku-puoleen perustuvaa ylenkatsetta.

”Naispuolinen toimittaja teollisuusalan lehdessä on edelleen kummajainen ainakin siitä päätellen, miten merkittävät teollisuus-johtajat ovat suhtautuneet minuun”, toimit-taja kertoo.

”Kun olen yrittänyt sopia haastattelua, on pyydetty oikeaa miestoimittajaa ottamaan yhteyttä.”

Joskus haastattelu on alkanut toteamuksel-la, että mitähän tästäkin tulee, kun on tyttö laitettu asialle, 56-vuotias toimittaja kertoo.

Nuoremman polven naistoimittaja puoles-taan kertoo kokoomuspolitiikosta tekemäs-tään henkilökuvasta.

Kun olen yrittänyt sopia haastattelua, on pyydetty oikeaa miestoimittajaa ottamaan yhteyttä.

”Heppu oli silminnähden pettynyt, kun paikalle saapunut haastattelija oli nuori nai-nen. Meille oli sovittu kahden tunnin slotti, mutta herra kyllästyi ja lompsi tiehensä jo tunnin jälkeen. Sen tunnin kuuntelin tau-koamatta vittuilua, alhaista vähättelyä ja setämäistä neuvomista. Ei tietoaakaan siitä hauska seuramiehestä, millaista kuvaa hän itsestään julkisuuteen välittää.”

Poliitikkoon ei saanut viestitse tai puheli-mitse kontaktia haastattelun jälkeen, ei edes jutun tarkastuksen yhteydessä.

”Sanomattakin on selvää, että en saanut tarvittavia kamoja kasaan ja huono juttu-han siitä tuli. Ei enää koskaan hänen puheil-leen.” ●

ONKO HAASTATELTAVASI INHOTTAVA? TOIMI NÄIN!

Haastateltavasi huutaa puhelimessa jutun ilmestyttyä. Kenenkään ei tarvitse kuunnel-la työssään raivoamista. Sano soittajalle, ettet kuuntele asiattomuuksia, ja lopeta puhelu. Kerro asiasta esimiehellesi.

Haastateltavasi ei suostu vastaamaan kysymyksiisi kunnolla. Kysy haastateltavaltasi ystävällisesti, onko tilanteessa jokin ongelma. Jos tilanne ei korjaannu, voit sanoa, että sinun on kirjoitettava juttuusi tilanteen luonteesta.

Haastateltavasi haluaa tarkistaa ja muut-taa sitaattejaan loputtomasti. Haastateltava saa korjata mahdolliset asiavirheet. Loput-tomaan tarkistamiseen ei tarvitse suostua.

Haastateltava ilkeilee, työtötelee ja vähät-telee älyäsi. Kysy haastateltavaltasi ystäväl-lisesti, onko tilanteessa jokin ongelma. Jos tilanne ei korjaannu, voit sanoa, että sinun on kirjoitettava juttuusi tilanteen luonteesta.

Vapaa kiekkojournalisti Uuge Kojola saa yhdestä joukkueesta itselleen elannon

Markus Änäs, teksti • Vesa Laitinen, kuva

Uuge Kojola on harvinaislaatuinen yrittäjä Suomessa: hän on elättänyt itsensä vuodesta 1994 vain yhtä urheiluseuraa, helsinkiläistä jääkiekkjoukkuetta HIFK:ta seuraamalla.

Välillä Kojolan palkan on maksanut journalistinen työnantaja, välillä yrityssponsori. Hän on tehnyt radiolähetyksiä, blogeja ja videoita, mutta aihe on ollut aina sama: HIFK.

”Suomessa on vähän tiedotusvälineitä, jotka voisivat osoittaa vakituiselle toimittajalle seuranta-alueeksi vain yhden joukkueen. Yrittäjänäkin täytyy löytää yritys-

”Työni ei ole minulle sokea palvontakultti. Olen mennyt aina jääkiekko edellä.

teistyökumppani”, Kojola kertoo.

Kojolan kaltaisia, yhdelle joukkueelle omistautuneita tekijöitä on maailmalla paljon: erityisesti urheilusta viihdeteollisuutta muovanneessa Yhdysvalloissa, mutta myös suurten seurojen Espanjassa, Saksassa, Italiassa ja Englannissa. Nämä toimittajat seuraavat usein oman alueensa valtaseuraa, kuten jalkapallo-, koripallo-, käsipallo- ja jääkiekkjoukkuetta tai Fi-tallia.

He ovat usein itsekin tunnettuja. Niin

myös Kojola. Hän kertoo, että esimerkiksi HIFK:n vanhemmat pelaajat varoittelevat uusia hankintoja hänen omaperäisistä kysymyksistään.

Myös seuran fanit ovat oppineet etsiytymään Kojolan perässä aina uusille julkaisualustoille. ”Punaisessa perheessä” moni tunnistaa Kojolan Nordenskiöldinkadun varrella olevan jäähallin käytäviltä haastateluja tekemässä.

Kojola sanoo kohtelevansa myös muiden seurojen pelaajia reilusti ja nämä häntä.

”Vaikka seuran HIFK:ta, minulla ei ole koskaan ollut vaikeuksia saada haastattelua muiden joukkueiden pelaajilta.”

KOJOLASTA TULI jääkiekkotoimittaja Radio Cityssä. Hän aloitti siellä musiikkitoimittajana vuonna 1992, mutta pian hänen tehtäviinsä sisällytettiin myös *Lätkämaailma*-ohjelma. Siinä seurattiin kaupungin omaa joukkuetta HIFK:ta.

Niin käynnistyi myös Kojolan pitkä yhteistyö panimoyhtiö Sinebrychoffin kanssa. Se kustansi Radio Cityn ohjelman.

Kojola ei muista, että yhteistyökumppanilla olisi tuolloin ollut sanomista sisältöihin.

”Silloin annettiin palaa kunnolla, mikäli aiheita oli. En tosin ole senkään jälkeen sensuroinut mitään, minkä olen kokenut tärkeäksi kertoa.”

Kun *Lätkämaailma* loppui, Kojola alkoi tehdä juttuja HIFK:sta suoraan Koffin ja Snickers-suklaapatukoiden verkkosivuille.

”Tarvittiin vain toimiva nauhuri ja kamera sekä rikkaan äidinkielemme variaatiot. Vapaana kiekkojournalistina oma liiketoiminta oli helppo käynnistää”, Kojola kertoo.

Kojola teki Snickersin tuella esimerkiksi

Uuge Kojola kertoo olevansa siviilissä itsekkin HIFK:n kannattaja. ”Mutta en ihmisenä, enkä toimittajana fanita pelaajia. Etenkään en tue egotrippailijoita, enkä anna tilaa niille tähtipelaajille, jotka tulevat Stadiin olettaen, että heillä on automaattisesti paikka Elviksen kuningaskunnassa.”

patukan ”Nutcase”-mainoskampanjaan liittyvää blogia. Kampanjassa oli urheilija-yhteistyökumppaneina kaukaloiden kovanyrkkejä, muun muassa HIFK:ssa tuolloin pelannut **Pasi Nielikäinen**. Kojolan teksteissä Nielikäistä ei kuitenkaan korostettu, eikä sponsori sitä pyytänyt.

Myöskään Sinebrychoff ei ole koskaan puuttunut Kojolan värikkäisiin, oikeinkirjoitussääntöjä venyttäviin ja paikoin kiistanalaisiin kirjoituksiin.

Kojolan teksteissä vilisee puhekielestä litteroidulta vaikuttavia lauseita, esimerkiksi ähinää ja puhinaa kirjoitetussa

Uuge Kojola, 67

- Aloitti toimittajauransa vuonna 1992 Radio Cityssä. Työskennellyt vuodesta 1996 yrittäjänä.
- Juontaa nykyisin Radio Cityn Kiekkoradiota.
- Kojola on ollut tekemässä HIFK:n tunnettua maalilaulua. "Annoin musiikin käsittelijälle raaka-aineet eli eri kappaleet, joista maalilaulu koostettiin."

muodossa – kuin bluesmuusikon sanoituksissa. Toisaalta hän käyttää älykkäitä sanaleikkejä ja vertauskuvia, joita HIFK:n kannattajat myöhemmin lainaavat.

Ja kun hyvin asioista perillä oleva Kojola kirjoittaa "elämme mielenkiintoisia aikoja", se enteilee uuden hankinnan saapumista joukkueeseen.

"Ovat jotkut juttujeni kohteet joskus hermostuneet, kuten niin ikään Koffin leirissä ollut TPS:n valmentaja **Hannu Jortikka**", Kojola sanoo.

Jortikka ei olisi halunnut antaa Kojolalle haastattelua huonosti menneen ottelun

jälkeen – ja Kojola kirjoitti siitä omaan tyyliinsä.

"Mutta rahoittajien puolelta ei ole koskaan otettu yhteyttä, eikä sopimuksiin ole kirjattu mitään ehtoja julkaisujen sisältöön liittyen."

Kojola kertoo, ettei häntä ole koskaan esimerkiksi pyydetty nostamaan esiin tiettyjä näkökulmia.

"Minulla on ollut aina vapaa valinta. Olen sen verran kapinallinen, että tiukan muodon määrittäminen ei kyllä toimisi, tämän olen myös tehnyt selväksi. Osaan kyllä kuunnella, kysellä ja olla tarvittaessa

hiljaa sponsorin visioita tulkitessa."

TÄNÄ SYKSYNÄ KOJOLA on palannut Radio Cityyn. Hänen videoraporttejaan julkaistaan radion sosiaalisen median kanavissa ja haastatteluja sekä suorina että taltioituna radiossa.

Kojola on aina kokenut tekevänsä HIFK:sta uutisoidessaan journalismia, ei esimerkiksi tiedottamista.

"Työni ei ole minulle sokea palvontakultti. Olen mennyt aina jääkiekko edellä. Minua kiinnostavat urheilu ja sen tekijät, yli maiden, mantujen ja seurarajojen." ●

Sateenkaaritermien kanssa on hyvä olla tarkkana. Näin välttää virheet ja kunnioittaa ihmisarvoa.

Anna-Sofia Nieminen, teksti • Liisa Huima ja Aleksi Lumme, kuvat

Translain uudistus, sateenkaariser-tifikaatit, seksuaalivähemmistöjen oikeudet – sateenkaari aiheita käsitellään mediassa entistä enemmän. Esimerkiksi uutismediassa translaki on pinnalla, sillä hallitus on luvannut uudistaa sitä.

Sateenkaaritermistö tuottaa kuitenkin toimittajille päänsärkyä. Esimerkki yleisestä mokasta: toimittaja käyttää termiä *homoliitto* kertoessaan yleisesti samaa sukupuolta olevien liitoista. Se on virhe. Liiton voi hyvin solmia esimerkiksi kaksi biseksuaalia.

SETAN TIEDOTTAJA Eliisa Alatalo ja Kansainvälisen sateenkaarijärjestön ILGA-Euroopan toinen vt. puheenjohtaja **Viima Lampinen** toivovat toimittajilta paitsi tarkkuutta termien kanssa, myös yleistä harkintaa. Lampinen nostaa esiin tilanteet, joissa esimerkiksi poliitikko sanoo haastattelussa jotain ilmiselvän homovihamielistä ja toimittaja kirjaa sen juttuun sellaisenaan.

”Toivoisin, että toimittajat uskaltaisivat toteuttaa ammattitaitoaan ja osaamistaan sen sijaan, että pelkistävät itsensä sanelukoneiksi”, Lampinen sanoo. Hänestä toimittajien tulisi jo haastattelutilanteessa haastaa poliitikon homovihamielistä kommenttia jatkokeskusteluilla.

Alatalon ja Lampisen mukaan sateenkaari-aiheiden käsittelemiseen ei sinänsä tarvita mitään kommervenkkejä. Riittää, että toimittajat käyttävät ammattitaitoaan, noudattavat *Journalistin ohjeita* ja kunnioittavat ihmisoikeuksia.

Jos kuitenkin tarvitsee kättä pidempää, Seta tarjoaa avuksi esimerkiksi Alatalon kirjoittamaa toimittajaopasta, josta ilmestyi syyskuussa neljäs versio *Sateenkaari journalismissa*.

MIHIN JOURNALISTIN OHJEIDEN kohtiin sitten kannattaa kiinnittää erityishuomiota? Ilmiselvä kohta on 26, jonka mukaan jokaisen ihmisarvoa on kunnioitettava ja sukupuolta tai seksuaalista suuntautumista ei pidä tuoda esiin asiaankuulumatomasti tai halventavasti.

Lisäksi Setan Alatalo mainitsee muun muassa kohdan 15: Otsikoille, ingresseille, kansi- ja kuvateksteille, myyntijulisteille ja muille esittelyille on löydettävä sisällöstä kate.

Oppaassa hän kirjoittaa, että usein esimerkiksi pride-uutisoinnissa mainitaan otsikossa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt, mutta jutuissa kerrotaan vain seksuaalivähemmistöjen tilanteesta, jolloin otsikoinnille ei löydy sisällöstä vastinetta.

JSN:N PUHEENJOHTAJAN Elina Grundströmin mielestä aiheellista mediakritiikkiä on se, että sukupuolivähemmistöt eivät näy riittävän monipuolisesti mediassa. Sen sijaan *Journalistin ohjeet* eivät edellytä, että otsikko on tyhjentävä ja yksiselitteinen. Käsitteitä voi otsikossa käyttää laajemmin tai suppeammin kuin itse jutussa.

Grundström ei ole lukenut Setan uusinta toimittajaopasta, mutta pitää tämän tyyppisiä oppaita

lähtökohtaisesti hyödyllisinä palveluina toimittajille. Opas voi tuoda esiin journalismin vinoumia ja puutteita ja auttaa pohtimaan, miten seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyvää aihetta voisi käsitellä tai mitä termejä kannattaisi käyttää.

Hän kuitenkin muistuttaa, että tiedotusvälineillä on velvollisuus tehdä sisältöä koskevat ratkaisut journalistisin perustein, eikä päätösvaltaa saa luovuttaa toimitusten ulkopuolelle.

”Mutta varmasti tällaiset oppaat voivat auttaa journalistista päätöksentekoa”, Grundström sanoo.

JSN kävi viime vuoden lopulla läpi kaikki neuvostossa käsitellyt, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin liittyvät ja ohjeeseen 26 kohdistuvat kantelut koko 2000-luvulta. Niitä oli kahdeksan, ja vain kahdessa oli tullut langettava – joskin Grundströmin mukaan vanhimmat vapauttavat päätökset eivät ehkä vastaa täysin nykyistä ajattelutapaa.

Grundström korostaa, että JSN:n tehtävä on puolustaa sananvapautta.

”Sananvapautta joudutaan puolustamaan selaisissakin tilanteissa, joissa journalismi on huonoa”, Grundström sanoo. JSN ei ota kantaa journalismin laatuun.

Grundström toteaa, että päätöksiä tehdessä harkitaan kokonaisuutta ja punnitaan *Journalistin ohjeiden* eri kohtien painoarvoa. Esimerkiksi toukokuussa *Syd-Österbotten* sai vapauttavan päätöksen julkaisemastaan mielipidekirjoituksesta, jossa paikallisen seurakunnan kappalainen puolusti seurakuntansa kirkkoherran aiemmin esittämiä jyrkkiä ja syrjiviä mielipiteitä seksuaalivähemmistöistä.

JSN totesi päätöksessään, että mielipidekirjoituksessa vähintäänkin kyseenalaistettiin seksuaalivähemmistöjen ihmisarvo ja käytettiin halventavia ilmaisuja heidän elämäntavastaan. Vapauttava päätös tuli muun muassa sillä perusteella, että paikallisella yleisöllä on oikeus tietää seurakunnan pappien syrjivistä näkemyksistä.

PALATAAN VIELÄ termeihin. Kannattaako toimittajan puhua esimerkiksi intersukupuolisista, jos

Viima Lampisen mielestä huoli termien vaikeudesta on lukijoita aliarvioivaa. Vieraan termin merkityksen voi tuoda ilmi kontekstissa.

Elisa Alatalon käyttäisi jutuissa sateenkaaritermejä, vaikka kaikki lukijat eivät heti ymmärtäisi, mitä ne tarkoittavat. Kuten muissakin aiheissa, termit täytyy selittää, hän sanoo.

lukija ei ymmärrä, mitä sana tarkoittaa?

Setan Alatalon mielestä kannattaa, koska siten voi antaa yleisölle tietoa maailmasta, monipuolistaa kuvaa ihmisyydestä ja purkaa normeja ja stereotypioita. Tarvittaessa termit täytyy selittää, kuten muissakin aiheissa.

”Miten joku vakaumekanismi on selitetty ihmisille ensimmäisen kerran”, Alatalo ottaa esimerkin.

ILGA-Euroopan Lampisen mielestä huoli termien vaikeudesta on turhaa ja lukijoita aliarvioivaa. Vähiten käytetyt termit voivat tulla vieraita, mutta niidenkin merkityksen voi tuoda ilmi kontekstissa. Lampinen haluaisi jo mennä eteenpäin siitä, että sateenkaarijuttujen kyljissä julkaistaan faktalaatikoissa juttuun liittyvät listauksia erilaisista sateenkaari-identiteeteistä ja termien selityksiä.

Jos toimittaja käsittelee jutussaan haastateltavan sukupuolta tai seksuaalista suuntautumista, Lampisen mielestä olisi paras kysyä haastateltavalta itseltään, miten tämä ne määrittelee, ja käyttää sitten haastateltavan määritelmiä. ●

Täältä saat lisätietoa

- Sateenkaari journalismissa -opas ja sateenkaari-sanasto: seta.fi
- Vuosittainen Rainbow Europe -vertailu sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien toteutumisesta: ilga-europe.org
- Ohjeita eettisesti kestävään kuvankäyttöön: stt.fi

Täsmällisyyttä translain käsittelyyn

- Sukupuolen vaihtaminen ≠ sukupuolen lääketieteellinen korjausprosessi. Transsukupuolinen henkilö ei vaihda sukupuoltaan, vaan voi korjata kehoaan vastaamaan sukupuoli-identiteettiään. Lisäksi sukupuolen voi vahvistaa juridisesti.
- Translaki ≠ hoitoasetus. Translaki – eli laki transsukupuolisen sukupuolen vahvistamisesta – koskee sukupuolen oikeudellista

vahvistamista. Lääketieteellisen hoidon järjestämisestä säätelee erillinen hoitoasetus.

- Transihminen ≠ transsukupuolinen. Transihminen on kattokäsite, joka pitää sisällään esimerkiksi transsukupuoliset ja transvestiitit.

Lähteet: Setan Sateenkaari journalismissa -opas (2019), Elisa Alatalon haastattelu

Tarvittaessa töihin tuleva työntekijä on toimituksen varaventtiili ja osa työyhteisöä – ainakin melkein

Minna Uusivirta, teksti • Johannes Tervo, kuva

Jos tarvittaessa töihin tulevat työntekijät menisivät lakkoon, moni media olisi pulassa, arvelee viidessä eri mediatalossa määrääaikaisuuksia ja ttt-pestejä kymmenen vuoden ajan tehnyt **Ida Roivainen**. Ttt-läiset ovat kuitenkin huolissaan toimeentulostaan ja tulevaisuudestaan alalla, joten näin ei tapahdu.

”Ei pätkätöistä päättävillä ole tuntu-
maa siihen, miten riippuvaisia tekijät
ovat niistä töistä. Ei heillä ole ymmärrys-
tä siitä, millaista on myydä itseään ja olla
sosiaalinen, vahva ja reipas, joustaa kaikes-
sa, eikä pitää kesälomaa vuosiin”, Roivai-
nen sanoo.

Juuri alalle tulleelle tuuraukset ovat
keino laajentaa osaamista ja saada työkoke-
musta. Vastavalmistuneena kuvajournalis-
tina kuvaajan töitä ttt-sopimuksella *Pohja-
laisessa* tehnyt **Paula Kaskimaa** sai uudella
paikkakunnalla hivutettua itseään työpai-
kalle tuuraajana.

”Kahden pienen lapsen kanssa äitiys-
lomalla työssäkäynti teki hyvää ja sain
ammattillista varmuutta.”

Hän arvelee, että pidemmän päälle tuu-
rauksiin liittyvät erot työoloissa toisivat
tunteen siitä, että on toisen luokan työn-
tekijä.

Roivainenkin katsoo silpputyön heiken-
tävän ammatillista identiteettiä.

Hän itse päättikin jättää journalismin ja
siirtyi viime vuonna mediatutkijaksi Tam-
pereen yliopistoon.

TÄTÄ JUTTUA VARTEN kysyttiin tarvittaessa
töihin tulevan työvoiman käytöstä kymme-
nestä Suomen suurimmasta toimituksesta
sekä kymmeneltä ttt-pestejä tehneeltä.
Kaikki toimitukset eli *Helsingin Sanomat*,
Ilta-Sanomat, *Ilta-Sanomat*, *Ilta-Sanomat*, *Aamu-
lehti*, *Ilkka* ja *Pohjalainen*, *Kaleva*, *Keskisuoma-
lainen*, *Yle* sekä *MTV3* vastasivat kyselyyn.

Aiemmin vuokratyövoimaa käyttänyttä
ja nyt suurta rekrytointikierrosta käyvää
Maikkaria lukuun ottamatta muut talot
palkkaavat tuuraajia lyhytaikaisiin pestei-
hin. Tarkkoja pätkäsijaisten määriä ei juuri
kerrota.

Tarvittaessa töihin tulevat paikkaavat
äkillisiä sairauspoissaoloja, lomia, kasau-
tuneita rästivapaita tai toimitusten kou-
lutuspäiviä. Toisinaan he tuuraavat poik-
keuksellisia uutispäiviä tai kun muu
toimitus on kiinni suurissa juttuprojek-
teissa. Vuorojen saaminen vaihtelee, eikä
sijaisten käyttöä toimituksissa juuri koor-
dinoida.

Puitteet työskentelylle ovat pääosin
samat kuin muilla, mutta kulkuluvat,
työpuhelimet tai kannettavat tietokoneet
eivät yleensä ole pätkäsijaisten käytössä.
Kuluja oman puhelimen käytöstä on perit-
tävä usein jälkikäteen.

Paula Kaskimaa kertoo, ettei hän
ttt-läisenä saanut lehden vapaakappaletta
tai nettitunnuksia.

”Kävin silloin esimerkiksi kirjastossa
katsomassa päivän lehden. Muuten en
kuvaajana tiedä, miltä lopputulos prin-
tissä näyttää, enkä voi myöskään kehittyä
kuvaajana.”

Työterveyspalvelut kuuluvat useimmiten
sijaisille työpäivinä, mutta kaikkialla nii-
den saatavuus ei ole selvää heille – tai edes
pääluottamusmiehille. Koska vuoroista ei
ole takeita, tuuraajat saattavat tulla töihin
kipeinä tai puolikuntoisina.

”Ttt-läinen ei voi helposti sanoa, jos on
uupunut”, kertoo *Turun Sanomiin* ja STT:lle
tuurauksia tehnyt **Saara-Miira Kokkonen**.

TARVITTAESSA TÖIHIN tulevat kokevat olevan-
sa toimituksessa osa työyhteisöä, mutta
kehityskeskusteluihin, koulutuksiin,

Paula Kaskimaa aloitti työt Pohjalaisessa tarvittaessa töihin tulevana kuvaajana. Nyt hänellä on maaliskuun loppuun jatkuva määräaikainen työsopimus kirjoittavana toimittajana.

!! Kävin kirjastossa katsomassa päivän lehden. Muuten en kuvaajana tiedä, miltä lopputulos printissä näyttää.

Paula Kaskimaa, Pohjalaisen toimittaja

strategiapalaveriinhin tai illanviettoihin heitä ei aina kutsuta. Esimerkiksi viime vuonna Sanoman pikkujouluihin ei kutsuttu ttt:läisiä, koska "seinät tulivat vastaan".

Työvuoroissa sijaiset tekevät pääosin nopeaa uutistystä, eikä omia ideoita tai pitkiä juttuprojekteja yleensä ehdi toteuttamaan. Huonoihin päiviin ei tunnu olevan varaa.

"Koen, että minun on suorastaan pakko kehittyä silppuduunarina enemmän kuin jos minulla olisi vain yksi vakituinen ja kuukausipalkkainen työ", sanoo neljä vuotta *Helsingin Sanomissa* ttt-vuoroja ja määräaikaisuuksia tehnyt **Jukka Vuorio**.

Töiden epävarmuus heijastuu monin tavoin muuhun elämään. Tuuraajat työskentelevät minimipalkkoilla, eikä palvelusvuosilisiin pääse kiinni. Lomia tai säästöjä harvoin pääsee kertymään, eikä

säännöllisiä harrastuksia usein voi olla. Opintotuen ja yleisen asumistuen tulorajojen kanssa on painimista.

Paula Kaskimaa kertoo tehneensä monenlaisia lastenhoitojärjestyksiä päästäkseen tuuraamaan.

"Välillä äitini tuli Kotkasta Vaasaan, välillä apuun tuli lasten täti Tampereelta tai fammu, joka asuu lähellä. Yritin näyttää, että olen käytettävissä lähes aina."

Tuuraajat kaipasivat työstään palautetta ja tietoa tulevista vuoroista tai niiden puutteesta. Etenkin opiskelunsa jo päättäneitä askarrutti, huomioidaanko heitä tulevissa rekrytoinneissa.

"Mietin joskus, ajattelevatko korkeimmat pomot, että tilanne on minustakin hyvä näin", Vuorio pohtii.

PÄTKÄSIJAISTEN KÄYTTÖÄ perustellaan toimituksissa sillä, ettei mediataloilla ole varaa

palkata uusia työntekijöitä. *Ilta-Sanomien* parinsadan hengen toimituksessa on pääluottamusmies **Ari Simbergin** mukaan listoilla muutamia kymmeniä tuuraajia. Joku on aina kipeänä tai lomalla, joten tarvittaessa töihin tuleville riittää töitä.

"Yt-neuvottelujen yhteydessä löysät on otettu pois. Työnantaja ei rekrytoi ja etenkin printissä on tiukka kulukuri, Simberg sanoo.

Toisaalta *Iltalehden* julkaisupäällikkö **Tuukka Matilainen** kertoo, että heillä ttt-rinki on hiljakkoin uusiutunut vakinaistamisen ansiosta. Tuuraajaporukka pidetään sen kokoisena, että kaikille on tarjota vuoroja.

Silpputyöläisiä toimituksissa on ollut ennenkin, mutta Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** katsoo, että nykyisin lyhyet sopimukset eivät ole entisenlainen tae pidemmistä pesteistä.

"Ei ttt-pestin lähtökohta ole se, että sen pitäisi johtaa toisenlaiseen työsuhteeseen, eikä ttt:läisyys anna etusijaa tulevaisuuden rekrytointeihin", toteaa *Aamulehden* vastaava päätoimittaja **Jussi Tuulensuu**.

Tuuraajien asemaa voi parantaa viime vuonna muuttunut työaikalaki. Journalistiliiton juristi **Rami Lindström** kertoo, että jos ttt-sopimuksessa on sovittu satunnaisista työvuoroista, mutta tosiasiasa töitä on kuuden kuukauden ajan säännöllisemmin, työntekijä voi pyytää neuvotteluja sopimuksen muuttamiseksi.

"Jos työvoiman tarve on jatkuvaa ja suunniteltua, perustetta ttt-sopimukselle ei välttämättä ole." ●

Lisää aiheesta sivuilla 34–36.

Journalistförbundet ifrågasätter en praxis där många inhoppare jobbar heltid i långa perioder

Lina Laurent, text/research ● Jeanette Björkqvist, research ● Johannes Tervo, foto

Under vilka villkor jobbar inhopparna och hur mycket av jobbet görs egentligen av dem?

På HSS Medias tidningar *Vasabladet* och *Österbottens Tidning* är inhopparna viktiga. Utan dem skulle varken pappers-tidningarna eller webbtidningarna ha det innehåll de har i dag, en del anställda frågar sig om tidningarna ens skulle komma ut utan inhopparna.

Vi har talat med över tio nuvarande och tidigare inhoppare vid *Vasabladet* och *Österbottens Tidning*. Flera av dem har jobbat eller jobbar som om de vore heltidsanställda men med ett ramavtal för inhoppare som grund. Avtal som varken garanterar arbete eller kontinuitet. Och det här kan pågå flera år i sträck.

Många är nöjda och ser inhopparjobbet som en chans att få jobba med det de älskar, med arbetsvillkor som ger frihet. Andra är kritiska. Flera vågar inte uttala sig, inte ens anonymt, av rädsla för represalier från arbetsgivaren.

På HSS Media görs närmare en femtedel, eller 20 procent, av det redaktionella jobbet av inhoppare. På *Hufvudstadsbladet* är motsvarande siffra fem procent. **Niklas Nyberg**, vd för HSS Media och chefredaktör för *Vasabladet*, förklarar den höga siffran med att bolaget inte anställer vikarier för sommaren. Sommarreportrarna anställs

på heltid, med tidsbundna inhopparavtal, för att det "administrativt är smidigare och mer lätthanterligt".

Inhoppare måste våga stå på sig. Annars händer lätt att man blir överkörd som ny eftersom man vill vara alla till lags.

Karolina Åsmus, journalist på *Vasabladet*, anställd som inhoppare

FÖR TILLFÄLLET JOBBAR 19 inhoppare vid HSS Medias tidningar: nio vid *Vasabladet*, nio vid *Österbottens Tidning*. Dessutom finns det anställda som jobbar med stöd av journaliststipendier från Harry Schaumans stiftelse som "blivit över" från sommaren.

Några av inhopparna vid *Vasabladet* är **Mathilda Kull**, **Daniel Nissén** och **Karolina Åsmus**. **Lukas Kallenberg**, som är en av de nyaste journalisterna i huset, jobbar via ett journaliststipendium.

Gemensamt för de tre förstnämnda är att deras arbetsavtal grundar sig på ett ram-

avtal för inhoppare som i sig inte garanterar något jobb. För dem, liksom för dem vi intervjuat anonymt, är det vanligt att arbetsturer sätts in i schemat för några veckor eller till och med flera månader i förväg.

"I praktiken vet jag att det hela tiden finns jobb men det är inte alltid så roligt att bara ha arbete inprickat för några veckor i taget", säger Daniel Nissén.

Han har jobbat för HSS Medias tidningar sedan 2013, först på *Syd-Österbotten* som vikarie och inhoppare och sedan mars 2018 som inhoppare på *Vasabladet*. Arbetet har varit "mer eller mindre heltid".

"Som inhoppare blir det en hel del kvälls- och helgjobb vilket inte alltid är så roligt."

Inhopparavtalet har också fördelar, tycker Daniel Nissén. Den främsta är friheten, att kunna säga att man är på väg på en resa och inte tillgänglig för jobb.

Karolina Åsmus har arbete åtminstone fram till januari 2020.

"Det finns behov av inhoppare och jag litar på att det finns tillräckligt med jobb. Jag känner mig ganska trygg."

Karolina Åsmus har studerat till klasslärare vid Åbo Akademi och kom in i mediebranschen via biämnesstudier i masskommunikation. Jobbet på *Vasabladet* fick hon efter flera praktikperioder och hon har trivts bra. Fördelarna med att jobba som inhoppare är enligt Karolina Åsmus att man i princip har möjlighet att själv be-

Daniel Nissén, Lukas Kallenberg, Mathilda Kull och Karolina Åsmus jobbar på Vasabladet. De unga journalisterna upplever att inhoppare och fast anställda behandlas likvärdigt. Alla är inbjudna till samma personalfester och interna fortbildningar och ingår i samma discussionsforum. "Man är en i gänget. Det är viktigt att man får vara med i gemenskapen för att trivas på jobbet", säger Mathilda Kull.

stämman hur man ska jobba.

"Det ger lite större friheter och sedan är man inte bunden på samma sätt. Nu har jag visserligen inga planer på att fara härifrån men möjligheten finns för dem som vill."

Nackdelarna är att jobbet, åtminstone på pappret, är osäkert. Arbetsgivaren har ingen skyldighet att ge henne timmar.

Karolina Åsmus lyfter fram att inhoppare måste våga stå på sig.

"Annars händer lätt att man blir överkörd som ny eftersom man vill vara alla till lags."

Samma råd ger Mathilda Kull som jobbat som inhoppare på Vasabladet sedan sommaren. Nu jobbar hon tre dagar i veckan.

Tänk på det här som inhoppare

- Varken ett inhoppavtal eller ett så kallat nollavtal garanterar jobb.
- Har du ett nollavtal kan arbetsgivaren ålägga dig att komma på jobb. Jobbtiderna kan komma med kort varsel och du kan i princip inte tacka nej till dem.
- Med ett inhoppavtal kan du tacka ja eller nej till arbetet som erbjuds. Du väljer själv.
- I båda fallen ska man komma överens om

arbetsvillkoren på förhand. Vad förbinder du dig till? Var görs jobbet? Vilken lön ska du få? Tillämpas ett kollektivavtal? Och om ja, vilket? Innebär jobbet resor? Vem betalar resekostnaderna?

- Om du behöver hjälp kan du kontakta förtroendemannen eller Journalistförbundets jurist via juristjouren.

Tipsen gavs av Rami Lindström som är jurist på Journalistförbundet

”Man måste våga ställa krav på lön och arbetsuppgifter och på att ha vettiga arbetstider, men det är svårt när man är ung och ny och har en bossig chef.”

Mathilda Kull säger att tröskeln att säga sin egen åsikt var särskilt stor på sommaren.

”Då kan man känna sig stämplad som ’sommarmvikarien’ och vill visa sig duktig. Jag vågade knappt fråga om jag skulle

Man måste våga ställa krav på lön och arbetsuppgifter och på att ha vettiga arbetstider, men det är svårt när man är ung och ny och har en bossig chef.

Mathilda Kull, journalist på Vasabladet, anställd som inhoppare

få gå lite tidigare när jag var klar för dan. Men när jag väl började ställa frågor och be om att få byta ett skift så var det inget problem. Cheferna är snällare än man tror.”

Mathilda Kull tror att hela arbetsplatsen skulle må bra av lite mer empati och vänlighet i den interna kommunikationen. Både hon och andra vi talat med berättar om inhoppare som när de sjukanmäler sig får svaret ”Jaha, nå vem ska jag ringa då? Det är så svårt att få tag på folk”. Det kan öka tröskeln att sjukanmäla sig.

”Man ska inte behöva dra sig för att meddela chefen då man är sjuk för att man är rädd för att känna sig dålig och svag. Är man sjuk ska man inte vara på jobbet. Det är chefens jobb att lösa problemen.”

LUKAS KALLENBERG ÄR en av de nyaste journalister på Vasabladet. Han jobbar tre till fyra dagar i veckan sedan september i år och tycker att det är lätt att kombinera jobbet med universitetsstudier.

”Arbetsgivaren är väldigt flexibel.”

I framtiden vill Lukas Kallenberg jobba som politisk journalist.

”Jag jobbade i sommar på Nyhetsbyrån SPT och det var roligt att bevaka nationella nyheter och politik.”

Lukas Kallenberg arbetsavtal grundar sig på ett journaliststipendium som ger 1500 euro i månaden, vilket är betydligt lägre än lägsta lönen i löneklass 2A (2684

euro).

”Jag tog frivilligt emot stipendiet så jag visste vad jag gav mig in på. Jag räknar med att man måste visa lite vad man går för innan man kan få jobb.”

VI HAR BETT JOURNALISTFÖRBUNDETS jurist **Rami Lindström** att ta en titt på HSS Medias inhopparsavtal. Ifall behovet av extra arbetskraft är kontinuerligt så borde man erbjuda fasta anställningar i stället för inhopparsavtal eller tidsbundna anställningar som saknar specifik orsak, säger han.

Niklas Nyberg säger att många inhoppare anställs för att fylla luckorna som uppstår när fasta medarbetare inte jobbar heltid.

”De (fast anställda) har rätt att när som helst meddela att de vill gå upp till 100 procent.”

Enligt Niklas Nyberg vill företaget inte hamna i en situation där lönebudgeten inte håller.

”Om vi anställde fler kunde vi bygga upp en obalans som kan få tråkiga konsekvenser. Jag förstår att det för en inhoppare som hoppas på fast jobb kan kännas frustrerande men det är tyvärr omöjligt att tillfredsställa alla”, säger han.

Rami Lindström säger att HSS Medias ramavtal för inhoppare väcker frågor.

”Om man verkligen jobbar ett visst antal timmar per vecka eller jobbar heltid så är man inte längre ’inhoppare’, då borde arbetsavtalet ändras.”

Han påminner om att arbetsgivaren i tidsbestämda avtal alltid ska ge en motivering till varför avtalet är tidsbestämt.

I HSS Medias ramavtal står att ett arbetsförhållande endast uppstår ”i kombination med separat och för tidsperioden slutet avtal” och att ”arbetstid och scheman avtalas separat i varje enskilt och tidsbestämt arbetsavtal”. Enligt Journalistens granskning jobbar många av inhopparna ändå utan separata avtal där arbetstid och scheman framkommer.

Niklas Nyberg, varför följer ni inte det egna ramavtalet?

”Det är en bra fråga och jag har inte något exakt svar. Jag tror det delvis bygger på att vi märkt att det är viktigt för inhopparna med en viss flexibilitet, där de själva kan påverka mängden jobb. Men arbets-schemat i sig är också ett slags avtal.”

Niklas Nyberg säger att han är beredd att föra en dialog med medarbetarna och med facket ifall det visar sig att det finns medarbetare som upplever att det nuvarande förfarandet är bristfälligt eller skapar otrygghet.

Varför görs inte tidsbestämda avtal för de inhoppare som jobbar så gott som heltid under längre perioder?

”Där igen har jag svårt att ge svar. Vi har som mål att behandla alla på samma sätt. Det är svårt att veta vilka inhoppare som skulle vilja ha ett sådant avtal och vilka som skulle avskräckas av det. Kanske vi nu diskuterar fram en ny modell.” ●

Vill du dela med dig av dina erfarenheter som inhoppare eller tipsa om andra frågor vi borde granska?

E-posta till journalisti@journalistiliitto.fi.

Läs mer om inhopparna på sidorna 32–33.

En jämförelse – Vasabladet och Hufvudstadsbladet

- På HBL görs kring fem procent av det redaktionella arbetet av inhoppare, i huvudsak på layouten. Inhopparna har noll-avtal och regelbundna inhoppare har rätt till företagshälsovård, lunchsedlar, gratis frukt, kaffe, familjeannonser och en HBL 365-prenumeration. De deltar i personalfester och liknande tillställningar på samma sätt som månadsanställda. Nycklar, arbetsbord och arbetsredskap är ”självklara”, liksom sjuklön för schema-lagda arbetsskiftet.
- På Vasabladet görs kring 20 procent av det redaktionella arbetet av inhoppare. Den höga siffran förklaras av att sommarreportrar anställs som inhoppare. En anställd med inhopparsavtal har rätt till bland annat: företagshälsovård, arbetsbord, nycklar, lunchsedlar, arbetsverktyg, friexprenumeration på samtliga tidningar, biljetter till Sports hemmamatcher, inbandy-lag med halltider och sjuklön för schemalagda arbetsskiftet.

Uppgifterna gavs av ekonomichef Monica Björnses (HSS Media) och HR- och ekonomidirektör Peter Valkama (KSF Media).

Du skall icke normalisera

Om man utgående från en samlad kritik mot journalister skrev tio budord tror jag att ett av dem skulle lyda "Du skall icke normalisera".

När Yle gör ett reportage (27.10) om två unga finländare som, vore de inte rasister, kunde vara vilket par som helst, gör sig Yle då skyldigt till att normalisera rasism? Får Yle något som är förkastligt och oönskat att framstå som normalt, till och med önskvärt?

Sådan kritik är inte alltid ogrundad men jag har en känsla av att just det här ordet, "normalisera", används mer reflexmässigt än genomtänkt. Det är ett sätt att ventilerar frustration över att journalister skriver om sådant som läsaren tar avstånd från.

SJÄLV TYCKER JAG INTE att Yle normaliserade rasism. Men många tycks ha dragit motsatt slutsats, därför några följdfrågor. Handlar det om en medveten normalisering, eller har Yle naivt och omedvetet sprungit rasisternas ärende?

Påståenden om att vi har ett rundradiobolag med en rasistisk agenda kan inte tas på allvar. Samtidigt innebär kritiken att nyhetsmedier oavsiktligt normaliserar förkastliga åsikter ofta att journalister omyndigförklaras.

Det är klart att också de mest garvade murvlar gör misstag. Men står man i beråd att kritisera journalister för att göra människofientliga idéer salongsfärdiga så är det vetligt att sätta kritiken i ett sammanhang. Det här innebär inte bara att man tittar på hur journalisterna visat sin kompetens tidigare, utan också att man funderar på vad de vill uppnå med reportaget.

KRITIKEN MOT YLE samlas kring två ståndpunkter. Den ena gör gällande att reportaget om **Venla** och **Miska** inte borde ha gjorts över huvud taget, som vore mediernas bevakning i sig en legitimering av det som bevakas. Självt har jag svårt att acceptera tanken att det finns ämnen som journalister inte ska gå och peta i.

”Jag har svårt att acceptera tanken att det finns ämnen som journalister inte ska gå och peta i.

Upprördhet ska inte vara journalistikens ändamål men reaktionen kan vara del av en diskussion som är motsatt till en enkelspårig normalisering. Också diskussionen är en del av sammanhanget.

Den andra ståndpunkten i kritiken handlar om hur Yles reportage gjordes. Den springande punkten verkar vara beskrivningen av huvudpersonernas vardag. Men att beskriva en vardag där hatfyllda ideologier förekommer är inte att normalisera. Snarare är det en påminnelse om hur nära in på dessa ideologier finns. Det är också en påminnelse om den ytterst normala skepnad som ideologierna tar.

Dan Lolax ●
dan.lolax@kuntaliitto.fi
Twitter: @danlolax
Redaktionschef på Kommuntorget

FÖRE DEADLINE

Arbetsmarknadsläget är kärvt – Journalistförbundet förbereder

”Det är osannolikt men eventuellt oundvikligt”, säger **Simon Huldén** på Journalistförbundet.

Chefen för förbundets medlems-tjänster har i alla fall i uppgift att tänka på alla de frågor som medlemmar kan ha inför och under en möjlig arbetskonflikt. En sak är aktuell för all kommunikation.

”På Journalistförbundet behöver vi veta vem du är och hur man enklast når dig”.

Det är särskilt viktigt om läget på arbetsmarknaden hettar till. Journalistförbundet behöva exempelvis veta till vem strejkbidrag ska betalas.

”Det är alltid möjligt med en strejk eller en lockout som arbetsgivaren utlyser men

som sagt, detta är inte aktuellt just nu”, säger Journalistförbundets intressebevakningsdirektör **Petri Savolainen**.

Ett mål med arbetsmarknadsförhandlingarna är att bli kvitt det så kallade konkurrenskraftsavtalet ("kiky") som för många journalister innebär mera jobb utan ersättning.

Journalistförbundet uppdaterar förhandlingsläget på nätet, journalistiliitto.fi/sv/kollektivavtalsforhandlingarna/. Förbundets medlemmar får också epost och kan följa nyheterna på Twitter, Facebook och i *Journalisten*.

Tommy Pohjola

! HJÄLP OSS ATT HITTA DIG!

Nu är lämpligt läge att fundera på egen telefon, ett telefonabonnemang och möjligen om du behöver komma åt en dator. Under pågående strejk ska arbetsredskap som betalas av arbetsgivaren lämnas kvar på arbetsplatsen.

Uppdatera din kontaktinformation (telefonnummer och epostadress) och ditt kontonummer på Journalistförbundet. Annars går det kanske inte att nå dig exempelvis för utbetalning av strejkbidrag.

Uppdatera kontaktinformationen med epost till Journalistförbundet (jasenasiat@journalistiliitto.fi). Jourtelefonen för medlemsfrågor betjänar vardagar kl. 9–11.30: 050 366 3501 eller 040 752 5372

FOKUS

Kustannustoimittaja Silka Raatikainen on kirjailijan oikea käsi

Manu Haapalainen, teksti • Laura Oja, kuva

Tämä on ennen kaikkea ihmissuhdetyötä”, sanoo Otavassa kaunokirjallisuuden kustannustoimittajana työskentelevä **Silka Raatikainen**.

”Jopa enemmän kuin tekstityötä.”

Raatikainen aloitti Otavassa vuonna 2009 viestintäharjoittelijana. Kaunokirjallisuutta Raatikainen on toimittanut vuodesta 2011. Sekä suomenkielistä että käännöskirjallisuutta toimittava Raatikainen korostaa palautteen antamisen taidon tärkeyttä.

”Jokaisen kirjailijan tai kääntäjän kanssa pitää löytää sopiva tapa tehdä työtä ja keskustella tekstistä.”

Raatikainen lukee jatkuvasti myös vapaa-aikanaan.

”Editoijan roolissa lukeminen on kuitenkin hyvin erilaista. Siinä pitää jatkuvasti muistaa, missä vaiheessa teksti on, tarvitaanko kommenttejani rakenteen vai vaikka yksittäisten lauseiden tasolla. Mutta nautin työssäni eniten käsikirjoitusten lukemisesta. Yritän varata lukemiselle ja editoinnille mahdollisimman paljon aikaa, esimerkiksi etäpäiviä pitämällä.” ●

Silka Raatikainen (vas.) tapasi esikoiskirjaansa viimeistelevän Elina Backmanin tarkastellakseen kirjan kansivaihtoehtoja. ”Erilaisten taiteilijoiden kanssa yhdessä työskenteleminen on työn parhaita puolia”, Raatikainen sanoo.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan jäsen.

Olen Retail Manager, sanoi haastateltava

Olin vuosia siinä uskossa, että Helsingin Pasilaan on tulossa Triplan kauppakeskus. Vähänpä tiesin: muutama kuukausi ennen avajaisia minulle valkeni, että kyseessä onkin Mall of Tripla.

Sittemmin nimi on saanut osakseen runsaasti paheksuntaa ja irvailua. Moni englannin kielen asiantuntijakin on pitänyt sitä tökerönä.

Itse ilmiössä ei tietenkään ole mitään uutta. Yhä suurempi osuus yritysväestä tuntuu uskovan sokeasti, että englanti parantaa menestyksen mahdollisuuksia kotimaassakin, vaikka nimi sopisi huonosti suuhun ja olisi ylipäänsä muotopuoli.

Nimet ovat vain osa englannin vyöryä. Toimittajat ovat toistuvasti liemessä, kun haastateltava kertoo olevansa vaikkapa Retail Manager tai Chief Compliance Officer. Tällaiset ammattinimikkeet saattavat tuntua selkeiltä yritysmaailmassa, mutta useille lukijoille ne ovat yhtä ymmärrettäviä kuin maatalouslomittaja Pii-lakson toimitusjohtajille.

Jopa virastoissa näyttää kasvavan tarve ratsastaa englannilla. Niiden nimiä säätelevät sentään kieli- ja hallintolaki, mutta mikään ei estä Liikenne- ja viestintävirastoa tai Maahanmuuttovirastoa viljelemästä epävirallisia nimiä Traficom ja Migri. Muun muassa nämä tapaukset saavat toivomaan toimittajilta nykyistä enemmän harkintaa.

Mikään ei estä myöskään mediaa toimimasta viisaammin kuin yritykset. Helppoa se ei aina ole, mutta lukija kiittää sinnikkydestä. Eräällä työkaverilla on englanninkielisiin ammattinimikkeisiin määrätietoinen ote: hän pyytää suomennosta ja ilmoittaa, että jos sitä ei ole, hän luo sellaisen itse. Mall of Triplaan taas on helppo ratkaisu – se on muun muassa *Helsingin Sanomissa* kotoisasti Triplan kauppakeskus.

Tätä kolumnia kirjoittaessani sain muuten sähköpostin, jossa mainostetaan Helsingin yliopiston suomenkielistä luentosarjaa nimeltä Helsinki Alumni Insight. Niinpä.

TUTKITTUA

Suomen ensimmäiset naistoimittajat olivat alipalkkattuja

Tuore väitöskirja kertoo, kuinka *Helsingin Sanomat* palkkasi maailmansotien välisenä aikana useita naistoimittajia. Naiset joutuivat kuitenkin kamppailemaan arvostuksesta ja rahasta miehien enemmän.

Helsingin yliopistolla tarkastettiin syyskuussa väitöskirja aiheesta "naisten ensimmäinen aalto *Helsingin Sanomien* toimituksessa sotien välisenä aikana". Väitöskirjassaan historioitsija **Reetta Hänninen** analysoi ensimmäisen polven naistoimittajien asemaa suomalaisessa sanomalehtitoimituksessa.

Ennen toista maailmansotaa suomalaiset sanomalehdet alkoivat vähitellen julkaista yhä enemmän naisten kirjoittamaa tekstiä houkutellakseen lukijoiksi naisia, jotka vastasivat yleensä kodin kulutuksesta. Naisia palkkaamalla *Helsingin Sanomat* pyrki profiloitumaan puolueettomaksi koko perheen lehdeksi.

Toisaalta lehdet rekrytoivat naisia myös säästääkseen palkkakuluissa. *Helsingin Sanomat* ja *Ilta-Sanomat* maksoivat toimittajil-

leen muutenkin huonompaa palkkaa kuin monet kilpailijansa, mutta naisille rahaa tarvitsi antaa vielä vähemmän.

1900-luvun alkupuolella naisia kannustettiin osallistumaan yhteiskunnallisesti lähinnä tietyillä feminiinisiksi katsotuilla aloilla. Tällaisia olivat muun muassa terveysvalistus ja sosiaaliset kysymykset. Myös *Helsingin Sanomissa* naisten kirjoittamat jutut painottuivat feminiinisinä pidettyihin aiheisiin. Osa naisista joutui jopa pelkän sukupuolensa vuoksi kirjoittamaan raportteja muotinäytöksistä.

Monet *Helsingin Sanomien* varhaiset naistoimittajat asettuivat luontevasti heille tarjottuun rooliin. Esimerkiksi näytelmäkirjailijana tunnettu **Seere Salminen** julkaisi pirteitä matkareportaaseja ja kevyitä pakinoita entisaikojen arjesta. Hän oli 1930-luvun lopulla ainoa nainen, jolla oli toimituksen keskiarvoa korkeampi palkka.

Naiselle tarjottua roolia onnistui osittain

väistämään nuori **Vappu Roos**, joka teki nopeatahtista reportterin työtä. "Järki-ihmiseksi" luonnehdittu Roos kirjoitti monista aikansa suurista aiheista, kuten raskaudenehkäisystä ja rotuhygieenisestä sterilisaatiosta, sekä laati jopa uutisia taloudesta ja sodankäynnistä, jotka perinteisesti olivat miesten alaa.

Juha Matias Lehtonen

Journalistiliiton työmarkkinatutkimuksen mukaan liiton työsuhteisten miesten keskimääräinen kokonaisansio vuonna 2018 oli 3 898 euroa ja naisten 3 734 euroa.

Veera Vehkasalo, 35, aloitti lokakuussa *Ison Numeron* päätoimittajana. Vehkasalo on valtiotieteiden maisteri. Hän siirtyy päätoimittajan rooliin viestintäalan tehtävistä Suomen YK-liitosta. Iso Numero on aikakauslehti, jota vähävaraiset ja kodittomat myyvät kadulla saadakseen lisätuloja. Lehteä myydään pääasiassa pääkaupunkiseudulla ja Uudenmaan suurimmissa kaupungeissa. Sen voi myös tilata kotiin.

On hyvä, että myyjät esittävät mielipiteitä Ison Numeron kannesta

Mihin asioihin haluat lehden kiinnittävän huomiota?

Teemat ovat aika lailla samat kuin ne, joita *Isoissa Numerossa* jo käsitellään. Eritautisten ihmisten kohtaamisesta kirjoitamme varmasti enemmän. Tärkeitä aiheita ovat eriarvoisuus, köyhyys, ihmisten liikkuvuus ja katukulttuuri.

Minkälaisia uutisia luet itse?

Ajankohtaisia! Kansainväliset asiat ja ulkopolitiikka kiinnostavat kovasti. Silmiin osuvat monesti kaikenlaiset kuriositeetit. Myös positiivisia, kivoja uutisia luen mielelläni.

Koetko olevasi journalisti, tiedottaja vai avustustyöntekijä?

Avustustyöntekijä tuskin olen. Kysymys identiteetistä on kyllä hyvä ja vaikea. Uskon, että minulla on monia identiteettejä. Ajattelen, että olen aina hakeutunut tärkeäksi kokemieni asioiden ja ihmisten pariin. Että saan tehdä jotain, jolla on merkitystä.

Minkälaista kokemusta olet saanut aikaisemmista töistä?

Olen oppinut paljon siitä, miten tärkeää ihmisten kuunteleminen on niin maailmanpolitiikassa kuin arjessakin. Ehkä joustavuus on lisääntynyt ja uskon, että siitäkin on hyötyä, että tekee hyvin erilaisia hommia.

Miten aiot kehittää lehteä?

Iso Numero kirjoittaa erilaisten ihmisten yhteisöstä. Tätä on tärkeä pitää esillä jatkossakin.

Miten Ison Numeron tekeminen eroaa muiden aikakauslehtien tekemisestä?

Ehkä siinä, miten käsittelemme aiheita ja

miten niistä kirjoitamme. Se kaikki liittyy näkökulmien valitsemiseen.

Miten lehden tekemisessä huomioidaan jakelutapa?

Pyrimme nostamaan esiin myös myyjämme ja heidän elämänsä. Pitää miettiä, miten lehti vaikuttaa myyjiin. Lehden pitää samalla näyttää sellaiselta, että sen haluaa ostaa.

Miten ihmiset saadaan ostamaan enemmän Isoa Numeroa?

Lehteä myydään enemmän kuin aikaisemmin. Osin se varmasti johtuu siitä, että myyjiä on enemmän. Hyvä niin. Tarkoitus on totta kai myös tehdä entistä kiinnostavampaa lehteä. On mahdollista, että myyjät myös kirjoittaisivat juttuja. Kansainvälisiä esimerkkejä löytyy.

Miten järjestökumppaninne vaikuttavat lehden sisältöön?

Teemme monien tahojen kanssa yhteistyötä, mutta eivät he lehden sisältöön vaikuta. *Iso Numero* on journalistisesti itsenäinen julkaisu, jonka sisältö tuotetaan journalistisin perustein.

Onko aiheita, joista Iso Numero ei kirjoita?

Kaikesta voi kirjoittaa. Tärkeää on se, miten kirjoitetaan.

Onko lehden tekemisessä jo tullut yllätyksiä?

Eipä juuri, *Ison Numeron* tekijät ja myyjät ovat tuttuja. Itsekin olen aikaisemmin kirjoittanut lehteen. Mielenkiintoista on, että lehden myyjät esittävät mielipiteitä etenkin sen kannesta. Se on ymmärrettävää. Hehän sitä myyvät.

Tommy Pohjola

Helsingin piispa antoi kasvot laatuelokuville

Olin vuonna 1991 hoitovapaalla *Ilta-Sanomista*. Vapaankin aikana tahdoin pysyä kiinni töissä, joten avustin toimitusta.

Sain puhelinhaastattelun Villealfa-elokuva-yhtiössä vaikuttaneelta **Erkki Astalalta**, joka sittemmin siirtyi Yle Draamaan. Astala oli ostanut sarjan **Luis Buñuelin** elokuvia **Kaurismäen** veljesten teatterissa esitettäväksi.

Valokuvaaja kävi keikalla omia aikojaan. Itse toimitin tekstini lehteen kävelemällä Korkeavuorenkadulle paperi kädessä ja vauva kainalossa. Lehti ehti ilmestyä jo ennen kuin itse näin jutun.

Puhelin soi heti aamulla. Astala nikotteli langalla enemmän kuin lievästi kauhuissaan – kohtelias mies, mutta hankalassa tilanteessa. Hänen koko sivun haastattelunsa kylkeen oli eksynyt Helsingin hiippakunnan juuri valitun piispan **Eero Huovisen** kuva. Ja suurella.

Puolisonikin jo soitti ja ihmetteli, kuinka Astala oli opiskeluaajoista niin paljon muuttunut ihan tyyliltäänkin.

Olin kaiken lisäksi väännellyt haastattelussa *Raamatun* tekstiä – mielestäni Buñuelin tyyliin – ja ilmoittanut: porvarit meillä on aina keskuudessamme.

Astala onneksi uskoi aika pian, etten itse ollut säheltänyt väärää miestä lehteen. Toimituksesta en koskaan saanut selitystä sille, kuka kuvat oli onnistunut sotkemaan.

Astalan elokuvahankinnoista kertonut kokonaisuus julkaistiin tavallaan uusintana lehden seuraavan viikon numerossa. Tekstiin haastateltava ei tahtonut muutoksia, joten juttu julkaistiin toistamiseen merkkiäkään muuttamatta, tällä kertaa oikealla kuvalla.

En muista, koska piispa sai oikean tekstin oikean kuvan viereen, mutta kerrottiin, että hänellä riitti huumorintajua.

Arja Andersson

Kirjoittaja jäi Ilta-Sanomista eläkkeelle vuonna 2014. Hän on vapaa kirjoittaja ja aloitteleva joogaopettaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Johanna Lemström on KSF Median pääluottamusmies. Toimittajan työtään hän tekee Västra Nyland -lehdessä, jonka toimitus on Tammisaarella.

IKÄVIÄKIN PÄIVIÄ ON, MUTTA MUKAVIA ON ENEMMÄN, SANOO LUOTTAMUSMIES JOHANNA LEMSTRÖM

Tommy Pohjola, teksti ● Emilia Nyberg, kuva

Lehdistön ja kustannustoimittajien työehtosopimukseen kuuluvilla työpaikoilla käytiin lokakuussa vaalit pääluottamusmiesten valitsemiseksi. Eri mediatalojen toimituksissa heitä on tällä hetkellä yli 70.

Luottamushenkilön tehtävä avaa uusia näkymiä toimituksen ja mediatalon toimintaan. Näin sanoo ainakin KSF Median pääluottamusmies **Johanna Lemström**.

Lemström aloitti Raaseporissa ilmestyvän *Västra Nyland* -lehden luottamusmiehenä 15 vuotta sitten. Hän ei väitä, että aina olisi kivaa. On aikoja, jolloin työtä ja harmia on enemmän kuin tarpeeksi.

”Nythän konsernissa ei ole ollut yt-neuvotteluja muutamaan vuoteen. Silloin kun niitä oli, oli luottamusmiehelläkin kiire”, hän sanoo.

JOHANNA LEMSTRÖM ei ajautunut luottamusmieheksi sattumalta. Hänen isänsä oli aikoinaan luottamus-

miehenä Rautaruukin Lappohjan tehtaalla Hangossa. Kotona on aina puhuttu työoikeuksista.

”Koen vahvasti, että henkilökunnan pitää voida hyvin työssään. Se on tärkeää.”

Lemström suostui aikanaan luottamusmiehen tehtävään, kun häntä pyydettiin.

”Ei kaduta. Tehtävä on mielenkiintoinen. Luottamusmiehenä saan yhtiöstä paljon sellaista tietoa, jota muuten ehkä olisi hankalaa saada. Tietysti välillä on asioita, jotka koskevat työtovereita ja jotka ovat salassa pidettäviä. Se voi olla raskasta.”

KSF Mediassa on toimitusten pääluottamusmiehen lisäksi varapääluottamusmies *HBL:ssä* ja ytedustaja *Östnylandissa*. Konserniin kuuluu lisäksi *Hangötidningen – Hangonlehti*. Toimittajia on noin 60.

”Minusta tapaamisia toimitusten ja yhtiön johdon kanssa on tarpeeksi paljon. Se auttaa, että toimitusjohtaja pitää säännöllisesti aamunavauksia toimituksissa. Silloin keskustellaan taloudesta ja toiminnasta yleensä. Se lisää avoimuutta.”

Ei ole tavatonta, että luottamusmies pohtii, kuinka työt jakaantuvat, kun hän hoitaa luottamustehtäväänsä. Johanna Lemström kertoo olleensa huolestunut siitä, että joku muu joutuisi tekemään hänen journalistiset työnsä.

”Mutta eihän se niin mene. Ja se auttaa, että lähin esimieheni suhtautuu luottamustehtävään hyvin ja asiallisesti.”

LUOTTAMUSMIESTEN koulutuksesta vastaava Journalistiliiton työehtoasiamies **Terhi Tarvainen** iloitsee siitä, että tehtävä kiinnostaa monia.

”Se harmittaa, että niin moni kokee, että ei ehdi koulutuksiin, koska työt sitten kaatuvat jonkun muun niskaan”, Tarvainen sanoo.

Hän muistuttaa, että kyseessä on tehtävä, josta myös työnantaja hyötyy.

”Luottamusmies tuntee työoikeutta, työaika- ja työsuhtelakia ja osaa neuvotella. Tätä kaikkea työnantajakin arvostaa.” ●

TYÖEHDOISTA NEUVOTELLAAN SALASSA – MIKSIKÖHÄN?

Teidän työehdoistanne käydään parhailaan neuvotteluja – suljetuin ovin, kuten tapana on. Enää harvoin kuitenkaan yötä myöten, väsynein silmin ja mielin.

Yksi perinne on silti säilynyt: neuvotteluvaiheessa keskustelujen ja esitysten sisällöt jäävät pääosin vain neuvottelijoiden tietoon. Niistä ei hiiskuta jäsenille, saati julkisuuteen. Ulkopuolisten on lähes mahdoton hahmottaa, mitä osapuolet ovat toisilleen tarjonneet, mitkä ovat kiistakapuloita tai missä on päästy eteenpäin.

MISTÄ TÄLLAINEN salailun perinne? Neuvottelut ovat peliä, jossa lyödään pöytään esityksiä ja vastaesityksiä. Niissä mietitään myös sitä, *miten* joku asia tuodaan neuvottelupöytään – tai sitten ei tuoda, ainakaan juuri nyt. Esitykset voivat olla rajuja ja niissä voidaan esittää hiuksianostattavia vaatimuksia. Neuvottelijat tuntevat pelin.

Jos neuvotteluja käytäisiin julkisesti, keskustelu ja eteneminen vaikeutuisivat. Eniten vaikeutuisi neuvottelutulokseen pääseminen: online-seuraajat voisivat ymmärtää ensiesitykset lopullisiksi vaatimuksiksi ja kompromissien tekeminen näyttäisi arvovaltatappioltta.

Suljettujen ovien takana neuvottelemineen on kuitenkin alkanut tuntua koko ajan turhemmalta. Neuvottelutilanne on aina asetelmiltaan epätasainen: toisella puolella pöytää on usein koko työnantajaleiri, kun taas työntekijäpuolella tuhansia jäseniä edustaa kourallinen neuvottelijoita. Työnantaja on näin helposti paremmin informoitu kuin työntekijät.

VIIME VUOSINA asetelma työmarkkinoilla on myös kääntynyt niin, että hiuksianostattavia esityksiä tekee lähinnä työnantaja. Vai mitä sanotte tänä syksynä tehdyistä esityksistä?

”Palkankorotus nolla prosenttia. Kikytunnit jäävät työehtosopimukseen, lomarahat puolitetaan, helatorstai ja loppiainen sekä kolme lauantaita muutetaan työpäiviksi.

Palkankorotus nolla prosenttia. Kikytunnit jäävät työehtosopimukseen, lomarahat puolitetaan, helatorstai ja loppiainen sekä kolme lauantaita muutetaan työpäiviksi. Sairausajan palkka laskee, lakko-oikeutta rajataan merkittävästi ja työnantaja lopettaa ay-jäsenmaksujen perimisen. Muutamia mainitakseni.

MIKSIKÖHÄN SE ON juuri työnantaja, joka usein vaatii neuvottelua radiohiljaisuudessa? Ja miksi me ainakin tähän asti olemme suostuneet siihen? Siksi, että neuvottelukumppania tulee kunnioittaa ja näin osoitetaan myös luottamusta.

Me neuvottelijat olemme teidän luottamuksen varassa. Suljettujen ovien neuvottelu perustuu teiltä saatuun luottamukseen siitä, että me ajamme teidän etujanne, vaikka ette yksityiskohtia neuvotteluista tietäisikään.

Ja luottamus on toiminut, kiitos siitä. Sen avulla käydään myös tämän syksyn ja talven neuvottelut. Radiohiljaisuudessa tai ei. ●

Hanne Aho ● Kirjoittaja on Journalistiliiton puheenjohtaja.

Seuraa, miten oman alasi tes-neuvottelut etenevät: journalistiliitto.fi/tes-neuvottelut.

Tapahtumien "sivutuotteena" syntyy yhteisöllisyyttä

”Kiitos näiden kivojen juttujen järjestämisestä ja inspiraatiosta! Oli todella mukava ilta eilen – hienoa työn vastapainoksi. Sain jälleen vinon pinnon uusia näkökulmia ammattiin”.

Tällaiset viestit ovat tuoneet minulle onnistumisen tunteita marraskuusta 2016 lähtien. Aloitin silloin työni tapahtumien tuottajana järjestöfuusion läpikäyneessä Helsingin Seudun Journalisteissa (HSJ).

Jo Helsingin Sanomalehtimiesyhdistyksen ja Aikakauslehden toimittajien yhdistyksen yhdistymistä suunniteltaessa tavoitteeksi otettiin hyvät jäsentilaisuudet. Eivätkä mitkä tahansa tilaisuudet: tärkeän ammatillisen koulutuksen lisäksi halusimme tarjota yhteisöllisyyttä – siis tapaamisia, joissa jäsenet tutustuisivat, verkostoituisivat, virkistyisivät ja viihtyisivät yhdessä.

Tarve tähän oli ilmeinen, ja on yhä. Monet lehtitalot ovat lakkauttaneet tai supistaneet työntekijöille tarkoitettua kulttuuri- ja retkitarjontaansa. Suuri osa jäsenistämme tekee töitä ilman kollegoita pienissä toimituksissa tai nykyään yhä useammin itsensä-työllistäjinä.

Ilahdun, kun kuulen iloisia huudahduksia vanhojen kollegojen tavatessa yllättäen. Uudet tuttavuudet syntyvät kuin itsestään. Joskus vähän avitan: jos tiedän jonkun yhdistävän tekijän ihmisten välillä, kerron siitä heille.

Yli sadan tapahtuman jälkeen voi sanoa, että HSJ on onnistunut luomaan yhteisöllisyyttä. Kuten yksi palautteen antaja summaa: ”On tämä kyllä hieno porukka!”

Kaija Plit

Kirjoittaja on HSJ:n toiminnanjohtaja.

"Journalistin tehtävä on kysyä miksi"

TOIMITTAJA MARTTI "MAXI" KAUKONEN
15.9.1947 ROVANIEMI – 12.10.2019 KUOPIO

Pysäyttävä tieto kantautui Kuopios-
ta lokakuisena lauantaina: **Martti
"Maxi" Kaukonen** on poissa. Kau-
konen kuoli lyhyen sairauden jäl-
keen 72-vuotiaana.

Kaukonen perheessä oli vahva
työväenliikkeen arvomaailma.
Hänen isänsä, Kemin lakkoke-
väästä kuuluisaksi tullut **Kullervo
"Kurre" Kaukonen** teki elämän-
työnsä toimittajana kuopiolaisessa
SKDL:n *Kansan Sanassa*.

Toimittajan ammatti oli myös
Maxin haave, samoin **Reijo**-
veljen, joka työskenteli pitkään STT:n toi-
mittajana.

Maxin tie vei aluksi järjestöteh-
täviin SKDL:n Nuorisoliittoon Kuo-
pioissa ja Helsingissä, missä hän
toimitti mm. järjestön *Terä*-lehteä.

Varsinaisen elämäntyönsä Kau-
konen teki Ylen alueradiossa Kuo-
pioissa, missä hän työskenteli
1980-luvun puolivälistä uutistoi-
mittajana, uutispäällikkönä ja re-
portterina eläkkeelle siirtymiseen-

sä saakka.

Maxi Kaukonen muistutti usein,
että journalismin tehtävänä on ky-
seenalaistaa ja myös kysyä: miksi?

Mitä lähemmäksi uutinen vei
politiikan tai talouden valtaraken-
teita, sitä kiivaammin hän uutis-
päällikkönä tätä vaati.

Tarinat olivat Maxin intohimo.
Hän kirjoitti kirjoja, laulujen sa-
noituksia ja lukuisia näytelmiä.
Esimerkiksi Syvänniemen kesä-
teatterille kirjoitettu Saastamoisen
teollisuussuvusta kertova *Herman-
ni*-näytelmä sai paljon kiitosta.

Kuopion legendaarinen toripar-
lamentti on nyt yhtä keskustelijaa
pienempi.

Kari Salmela

Kirjoittaja on Kaukonen entinen työtoveri.

Tinkimätön toimittaja ja aktiivinen osallistuja

TOIMITTAJA TUULA HELARIUTTA
24.4.1949 PUNKALAUDUN – 10.9.2019
HUITTINEN

Toimittaja **Tuula Helariutta** (o.s.
Taalikka) kuoli vakavaan sairau-
teen 70-vuotiaana.

Kirjoitettuaan ylioppilaaksi hän
opiskeli Tampereen yliopistossa
toimittajatutkintoa ja oli opinto-
jen ohessa *Vaasa*-lehden kesätoi-
mittajana ja Tampereella *Kaks+*-
lehdessä.

Perheen muutettua Rovaniemelle
Helariutta työskenteli *Kalevan* alue-
toimittajana, ja myöhemmin Kau-
halla *Ilkan* kunnallistoimittajana.
Vuodesta 1984 alkaen hän oli
Lapin Kansan toimittaja Rovanie-
mellä ja 1990 Tampellan sisäisenä
tiedottajana Tampereella. Sitten
hän meni jälleen *Lapin Kansaan*, ja
oli hetken MTT:n tiedottaja Jokioi-
silla, kunnes palasi 2003 taas *Lapin
Kansaan*. Eläkkeelle Helariutta jäi
2004 ja muutti Huittisiin.

Helariutta osallistui eri yhdistys-
ten toimintaan ja toimitti muun
muassa Ladies' Circlen lehteä ja La-

pin Reserviupseeripiiriin *Lapin Nui-
jaa*. Hän toimi Rovaniemen maan-
puolustusnaississa ja oli jonkin aikaa
Rovaniemen toimittajien Polar
Press-yhdistyksen puheenjohtaja.

Helariutta oli tinkimätön toimit-
taja, idearikas ja loppuun saakka
hyvin aktiivinen. Hän otti kantaa
ja kirjoitti lehtien yleisönosastoi-
hin. Hän oli laaja-alaisesti sivisty-
nyt, luonteeltaan suora, rehellinen
ja lämminhenkinen. Sukulaiset ja
ystävät tunsivat hänet reiluna ja
luotettavana.

**Risto Kuusivaara, Pirkko Vuorio ja
Marita Tuomilaakso**

*Kirjoittajat ovat Tuula Helariutan
ystäviä ja kollegoita.*

Suomen Hammaslääkärilehti on Suomen Hammaslääkäriliiton
julkaisema ammatti- ja tiedelehti, joka ilmestyy 14 kertaa vuodessa.
Suomen ainoa hammaslääketieteellinen julkaisu tarjoaa tutkittua tietoa
Suomessa toimivien hammaslääkärin tarpeisiin. Lehden nykyisen
päätoimittajan siirtyessä toisiin tehtäviin etsimme lehdelle uutta

PÄÄTOIMITTAJAA

Suomen Hammaslääkärilehden
päätoimittaja johtaa lehden kokenutta
ja ammattitaitoista toimitustiimiä
Suomen Hammaslääkäriliiton toimis-
tolla. Lehden tieteellisestä sisällöstä
vastaa Suomen Hammaslääkäriseura
Apollonia, jonka kanssa päätoimittaja
toimii tiiviissä yhteistyössä.

Päätoimittaja vastaa Suomen Ham-
maslääkärilehden sisällöstä, lehden
journalistisen ja tuotantoprosessin
johtamisesta, lehden kehittämisestä ja
budjetista. Päätoimittajan odotetaan
myös itse kirjoittavan lehteen.

Edellyttämme tehtävään valitulta
soveltuvaa koulutusta ja työkokemusta.
Haemme suunterveydenhuollosta kiin-
nostunutta asiantuntijaa, jolla on myös
journalistista kokemusta ja viestinnäl-
listä näkemystä. Hammaslääketieteen
tutkinto ja esimieskokemus lasketaan
eduksi.

Tarjoamme näköalapaikan Suomen
hammaslääkäriliitolle, arvostetun
liiton vahvan tuen, vastuun ja
vapauden luetun ja pidetyn lehden

kehittämiseen sekä kilpailukykyisen
palkan. Tehtävä on täysipäiväinen.
Työsuhde voi alkaa pian vuoden
vaihteen jälkeen tai sopimuksen
mukaan myöhemminkin.

Lähetä vapaamuotoinen hakemuksesi
pe 29.11.2019 klo 17.00 mennessä
osoitteeseen **paatoimittajahaku@
hammaslaakariliitto.fi**. Liitä
mukaan CV, kontaktit relevanteille
suosittelijoille, näyte julkaistusta
kirjoituksestasi sekä hakemus, jossa
kuvaat oman näkemyksesi Suomen
Hammaslääkärilehden kehittämi-
seksi. Liitä hakemukseen myös
palkkatoiveesi.

Tiedusteluihin vastaa
Hammaslääkäriliiton vara-
toiminnanjohtaja Anja Eerola

PUHELIN
050 540 7289
SÄHKÖPOSTI
anja.eerola@
hammaslaakariliitto.fi

MEDIAKUNTA

KESKITY
YDINOSAAMISEESI,
LIITY MEDIAKUNTAAN!

www.mediakunta.fi

Tidningen Landsbygdens Folk söker CHEFREDAKTÖR

Vår nuvarande chefredaktör kommer att gå i pension under vårvintern 2020. Tidningens förläggare Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f. söker nu en ny chefredaktör för medlemstidningen Landsbygdens Folk.

Som chefredaktör är du ansvarig utgivare för en tidning med en upplaga på ca 6 800. Tidningens skogsnummer har en upplaga på ca 25 000. Tidningen har också externa prenumeranter.

Vi söker en chefredaktör med ett brinnande intresse för landsbygd och lantbruk och som kan föra tidningen genom den förändringsprocess som präglar mediabranschen. I arbetsuppgiften ingår att föra tidningens långsiktiga utvecklingsarbete vidare i nära samarbete med förläggaren. Som chefredaktör ska du kunna leda tidningens anställda genom en förnyelseprocess. Du kan arbeta under ekonomiskt ansvar. Du leder ett team som idag består av sju personer. Chefredaktören har ett helhetsansvar för tidningen och dess utveckling. Arbetet omfattar utöver det dagliga arbetet utveckling av redaktionellt material, tidningens arbetssätt och finansiella delar samt intresse för de digitala möjligheterna. Chefredaktören följer aktivt med den samhällseliga debatten och har intresse och förmåga att delta i den.

Chefredaktören som vi söker har utbildning inom journalistik, samhällsvetenskap eller annan lämplig utbildning eller erfarenhet. Språkkunskaper är meriterande.

Placeringen är på Landsbygdens Folks redaktion i Helsingfors.

Frågor gällande tjänsten kan riktas till SLC:s verksamhetsledare Jonas Laxåback: jonas.laxaback@slc.fi eller tfn 040 940 2734. Ansökan med löneanspråk och CV riktas till verksamhetsledaren senast den 2 december 2019.

SLC

Landsbygdens Folk

Sananvapaus tarvitsee lisää tukijoukkoja

Vikes kouluttaa toimittajia ja tukee monipuolista mediaa siellä, missä lehdistönvapaus on uhattuna.

Tue kollegoita kehityksmaissa joko lahjoittamalla tai vapaaehtoisena.

Kuva: Kimmo Lehtonen

Viestintä ja kehitys -säätiö
www.vikes.fi

VIKES

KOULUTUKSET

Teema: Yt-neuvotteluprosessi

Perusasioita uusille luottamushenkilöille. Käydään läpi yhteistoimintalain olennaisimpia lukuja 6 ja 8. Miten neuvotellaan, kun työ organisoidaan uudelleen? Millainen on yt-prosessi, jos asialistalla on työvoiman vähentäminen? Koulutuksessa käydään läpi perusasioita esimerkkien avulla.

Aika: To 23.1.2020 klo 8.30–16

Paikka: Tekniskan Salit, Eerikinkatu 2, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: tapahtumat.journalistiliitto.fi

Järjestäjä: Journalistiliitto

KOKOUKSET

Turun Journalistiyhdistyksen syyskokous

Turun Journalistiyhdistys ry pitää sääntömääräisen syyskokouksensa ti 3.12. klo 18 ravintola Hus Lindmanissa. Käsitellään sääntömääräiset syyskokousasiat sekä sääntömuutosasiana yhdistyksen siirtymistä yhden vuosikokouksen malliin. Puhujavieraana Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho. Yhdistys tarjoaa kokouksen yhteydessä päivällisen. Ruokailun vuoksi ennakkoilmoittautuminen 25.11. mennessä osoitteeseen: toimisto@turunjournalistit.fi

Aika: Ti 3.12. klo 18

Paikka: Hus Lindman, Piispankatu 15, Turku
Lisätiedot ja ilmoittautumiset: turunjournalistit.fi, 25.11. mennessä

Järjestäjä: Turun Journalistiyhdistys

MUUT

Valeuutiset – demokratian uhka

Kuuden esitelmän sarjassa akateemikko Ilkka Niiniluoto, politiikan tutkija Johanna Vuorelma, viestinnän professori Esa Väliaverronen, viestintäoikeuden professori Päivi Korpisaari, dosentti Antto Vihma ja kansleri emeritus Kari Raivio käsittelevät

muun muassa luottamusta tieteseen, asiantuntijoihin ja journalismiin.

Tilaisuuden päättää paneelikeskustelu. Juontajana Helsingin Sanomien toimittaja Marko Junkkari.

Aika: Ti 26.11. klo 17–20

Paikka: Tiedekulma, Think Lounge, Yliopistonkatu 4, Helsinki

Lisätiedot: scientiarum.fi

Järjestäjä: Suomen tiedeseura

Julkisen palvelun haasteet ennen ja nyt

Kulttuurihistorian dosentti

PaaVo Oinonen luennoi

Yleisradion julkisen palvelun haasteista ennen ja nyt.

Tilaisuus on viimeinen osa mediahistoriaa käsittelevää luentosarjaa.

Aika: Ke 4.12. klo 17–19

Paikka: Päivälehdin museo, Ludviginkatu 2–4, Helsinki

Lisätiedot: paivalehdenmuseo.fi

Järjestäjä: Päivälehdin museo ja Nordic Media History Network

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADDRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Maria Veitola, 46

- Helsingiläinen toimittaja, joka aloitti uransa Radio Cityssä.
- Radio Helsingin sisältöjohtaja. Monille tuttu myös juontajana ja haastattelijana tv:stä.
- Podcastissa asiantuntijana on Ossi Heinänen, 46, Plan International Suomen pääsihteeri.

"Ilmastonmuutos trendaa nyt kaikkialla, ja ihan syystä. Mutta järjestöt ja brändit käyttävät ilmastoahdistusta keppihevosena omalle asialleen. Joskus on vaikea erottaa, mikä on aiheellista ja mikä ei", Maria Veitola sanoo.

Maria Veitola kysyy tyhmiä, ja se kannattaa

Zahra Karimyn valinta

Suomen Kuvalehden blogistaankin tunnettu afganistanilaistustainen vaikuttaja, juontaja, aktivisti ja lukiolainen **Zahra Karimy** valitsi Plan International Suomen podcastin, jossa toimittaja **Maria Veitola** ja pääsihteeri **Ossi Heinänen** keskustelevalat kehittyvien maiden tyttöjen oikeuksista sekä ilmastonmuutoksesta.

"Podcastia kuunnellessa minulle heräsi surun tunteita, sillä heikoimmassa asemassa olevat kärsivät juuri nyt eniten ilmastonmuutoksesta. Surullisinta tässä on se, että me olemme niitä, jotka ovat aiheuttaneet kehittyvien maiden tytöille tämän kärsimyksen. Podcastin avulla ymmärtää, miten ilmastonmuutos konkreettisesti vaikuttaa tyttöjen oikeuksiin."

Veitolan ja Heinäsen yksiosainen podcast-lähetys löytyy Plan Suomen nettisivuilta ja Soundcloud-palvelusta.

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiäntamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Tommy Pohjola, teksti ● Heli Blåfield, kuva

Se ei aina ole helppoa, mutta usein toimittajan kannattaisi tekeytyä vähän hölmöksi. Katselijat ja kuuntelijat kiittävät, kun tulee parempi ohjelma", toimittaja **Maria Veitola** sanoo.

Veitola keskustelee ilmastonmuutoksesta ja tyttöjen oikeuksista Plan International Suomen podcastissa järjestön pääsihteerin **Ossi Heinäsen** kanssa. Podcast oli haastava tehdä.

"Minua pyydetään usein mukaan hyväntekeväisyyskampanjoihin ja aina yritän valita sellaisia, jotka ovat itselleni tärkeitä. Aluksi aihe vähän ärsytti, kun tuntui, että kaikki tekevät suunnilleen samasta teemasta. Kun sitten yhdessä syvennyimme vedenhakumatkoihin ja kotitöihin kehittyvissä maissa, ymmärsin paremmin asioiden yhteyden. Kysyin totta kai omasta roolistani, että ei kai minun tarvitse olla asian tuntija ja perehtynyt kaikkeen? Halusin olla ihan vain toimittaja. Vastaus oli, että juuri näin. Ja Ossi Heinänen, jonka kanssa teimme podcastin, onkin omassa roolissaan mainio.

Totta kai tiesin jotain – esimerkiksi, että kehittyvissä maissa kotityöt ovat naisten harteilla, ja että kotitöihin voi kuulua kilometrien pituinen vedenhakumatka. On kestävä ajatus, että on tyttöjä, jotka eivät saa päättää omasta elämästään."

Maailmanlaajuisesti lapsiavioliitot ovat vähentyneet, mutta monessa maassa pojat nähdään edelleen tyttöjä arvokkaampina. Podcastissa kerrotaan, kuinka tyttö voi jo hyvin nuorena joutua huolehtimaan koko perheen tarpeista.

"Yhteiskunnallisenkin podin pitää olla viihdyttävä, mutta siinä pitäisi olla myös asiaa ja eetosta. Olen saanut kuuntelijoilta hyvää palautetta, ihanaa että oli niin selkokielineen lähetys, johon oli helppo päästä mukaan. Toimin ilmeisesti hyvänä 'uuvattina'. Eli tein podia ärtymyksen, yllätyksen ja oman oivalluksen kautta."

Journalisti tavoitti Maria Veitolan kesken kuvauspäivän.

"Täällä kuvauksissa meillä on nyt jotain kahdeksan vessaa. Mietin sitäkin, että kehittyvissä maissa kouluissa ei ehkä ole yhtään vessaa tai ne ovat niin huonossa kunnossa, että niitä ei voi käyttää. Jokainen ymmärtää, että silloin tytöt, joilla on kuukautiset, eivät voi mennä kouluun." ●

